XVI. évfolyam. 96-dik szám. Kolozsvárt, 1882. csütörtök, április 27.

SZERKESZTŐSÉG:
KÜLTORDA-UTCZA, NYOMDAÉPÜLET.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek.

Használhatlan kéziratok nem adatnak vissza.

Csak bérmentes levelek fogadtatnak el.

MAGYAR POLGÁR

KIADÓHIVATAL:
KÜLTORDA-UTCZA, NYOMDAÉPÜLET

ELŐFIZETÉSI DIJ:

egész évre	16 frt.	évnegyedre	4 frt — kr
félévre	8 „	egy hóra	1 „ 50 „

Hirdetési díj: petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után 30 kr. — Nyilttér: sora 25 kr.

Szászok.

(Még két czikk.)

I.

A nagyszebeni esküdtszéki tárgyalás is érdekes tanulságokat szolgáltat olyanok számára, a kiknek még kell bizonyiték a szász infamiáról.

Egy brassói lap, mely magyarellenes izgatásairól régen ismeretes, — czikket ir „Jog és törvény“ czim alatt, s ebben egyenesen megtagadja az alkotmányos törvényhozási jogot, bujtogat az államhatalom és a törvény ellen, azt mondja, hogy a szászok privilegiumai órvul vétettek el és a szász nemzeti vagyonhoz hivatlan kezek nyultak; provokáló módon fenyegetőzik és ellenszegülésre lázit.

Szóval azt teszi, a mit a szász ultrák — rendesen tenni szoktak; és a mit a román túlzók részéről is tapasztalhatunk minden alkalommal.

A kir. ügyészség sajtópert indit az államellenes czikk miatt. Előáll a brassó nyug. polgármester, Gött János, és elvállalja a felelősséget. A vizsgáló biró előtt pedig következőkép indokolja az incriminált czikket:

A kormány lelkiismeretét akarta általa fölkelteni, az ő és a haza érdekében. Nem volt czélja az izgatás és ő tudja, hogy a józan magyarok is elitélik a szászok biztositott jogainak megcsorbitását. (Bár legalább egyet megnevezne Gött ur e „magyarok“ közül!)

„Azért hittem a nép érdekében állónak — mondja Gött ur szószerint — hogy a nép vigasztalására és a hatalomnak óvó intésül bebizonyitsam, hogy: jog, jog marad s annak kell maradnia! az az: momentán rendeletek, intézkedések, vagy még parlamentáris uton létrejövő törvények által is valamely jogot rövid időre hatályon kivül lehet helyezni; de mert ilyen, a viszonyok benső természetével ellenkező állapotok — a mint a történelem bizonyitja — mindig tarthatatlanok voltak: a jogszerü állapot mindig ujból keresztül kell hogy küzdje magát. A világosságnak mindig le kell győznie a sötétséget!“

(Gött ur, a mint látszik, alkotmányos államunkkal ugy bánik el, mintha az egészben a törvénytelen erőszak alkotása volna. — De még jobb, a mi most következik:)

„A szász nemzet — folytatja a vizsgálóbirónál tett nyilatkozat — általános privilegiumok alapján évszázadok óta a következőket élvezte:

„1. Saját alkotmányt, minő még a legkultiváltabb államoknak is diszére vált volna;

„2. A szászföld egységét (unus sit populus! — II. Endre király.)

„3. A hivatalnokok szabad választását, a hivatalnoki állások szabad szervezését és betöltését.

„4. Saját anyanyelvének használatát hivatalos és üzleti ügyekben minden hatóságnál.

„5. A nemzeti vagyon sérthetetlenségét.

„Természetes volt, hogy a szász nemzet az Unio megkötésénél egész eréllyel föllépett e jogok megvédésére s az Unioba csak legnagyobb elővigyázattal ment bele. Mert hiszen félős volt, hogy az ország parlamentaris helyzete a régi jogos követelményekkel szemben — félreértésből vagy értelmetlenségből, roszakaratból stb. — merev ellentállást fog elfoglalni. Előbbi évszázadok tapasztalatai bebizonyitották ezt. Még az erdélyi magyarok is nagyon óvatosak voltak. Ezért a szászok elismert jogaikat és szabadalmaikat törvény és királyi eskü által a jövőre nézve is biztositották.“

Igy beszél Gött ur, vakmerően belevonva hazugságaiba még a Felség személyét is. És mivel bizonyit? az 1865. decz. 25-ki rescriptum elferditésével, jelentőségének, sőt még czélzatainak is egészen hazug értelmezésével; ugyszintén azzal, hogy a koronázási esküből, vakmerő szemtelenséggel, izgatási fegyvert kovácsolna magyar államrend ellen!

„A szász nemzet jogai a király általesküvel erősittettek meg“ — állitja Gött ur. És czitálja bizonyitékul az 1867. 2. tvczikkben foglalt eskü következő passusát:

„... esküszünk az élő Istenre, boldogságos Szűz Máriára s az Istennek minden szenteire, hogy az Isten egyházait, Magyarország és társországai törvényhatóságait, s egyházi és világi minden rendü lakosait jogaikban, kiváltságaikban, szabadságukban, szabadalmaikban, törvényeikben, régi jó és helybenhagyott szokásaikban megtartandjuk...“

Gött ur mindenekelőtt az által hamisit, hogy a „jogaikban“ helyett ily szót idéz „elő-jogaikban“ (Vorrechte.)

Aztán hamisitja az eskü értelmét, galádul, tiszteletlenséggel! Minő ország uralkodója mondta azt az esküt? egységen, jogegyenlőségen alapuló alkotmányos állam uralkodója! oly államé, melynek parlamentáris kormányformája van, teljes és sérthetetlen törvényhozási joggal!

Mit mond az 1867. II. tvczikk 1. §-a?

„Szentül és sértetlenül megtartandjuk, s királyi hatalmunkkal mások által is meg fogjuk tartatni az 1723-dik évi 1. és 2-dik törvényczikkekben megállapitott királyi trónöröklést: — az 1791-dik évi 3. törvényczikk értelmében teljesitendő koronázást; — Magyarország s társországai jogait, alkotmányát, törvényes függetlenségét, szabadságát és területi épségét. Szentül és szigoruan megtartandjuk, s királyi hatalmunkkal mások által is megtartatjuk Magyarország és társországai törvényesen fennálló szabadalmait, kiváltságait, törvényszerü szokásait, és az eddigelé országgyülésileg alkotott, s dicső Elődeink, Magyarország koronázott királyai által szentesitett, valamint ezután országgyülésileg alkotandó s Általunk mint koronázott magyar király által szentesitendő törvényeit, minden pontjaikban, czikkeikben és záradékaikban úgy, mint ezeknek értelme és gyakorlata a király és országgyülés közös megegyezésével fog megállapittatni; kivéve mindazonáltal II. András 1222-dik évi törvényének azon megszüntetett záradékát, a mely igy kezdődik: „Quod si vero Nos“, ezen szavakig: „in perpetuum facultatem“. Mindezek biztositására szolgáland azon királyi Eskünk is, melyet jelen királyi levelünk tartalmára dicső Elődünk I. Ferdinánd koronázási esküje szövegének alapján koronáztatásunk alkalmával le fogunk tenni.“

Igy kell értelmezni a királyi esküt. De a szász hazudik még az uralkodói hitlevéllel szemben is!

Végül felsorolja Gött ur, hogy a szász privilegiumok, törvény és eskü ellenére, miként semmisittettek meg egyenként. (Reá nézve és általában a szászokra nézve a törvénytelen állapot 1867. után kezdődik! Addig — nem volt semmi panaszuk!)

És miután Gött János ekképen felvilágositást adott, hogy az incriminált czikkben semmi államellenesség, semmi izgatás nem is lehet: — azzal végzi, hogy már most bizonyosan „minden elfogulatlan ember meg fog győződni, hogy a czikkben semmi büntetésre méltó nincsen, a kir. ügyész ur is, ha a czikket még egyszer és e nyilatkozatot elolvassa, vádját visszafogja vonni.“

Nem azért foglalkoztunk a Gött János nyilatkozatával ily részletesen, mintha épen az ő személyének valami nagyobb fontosságot kellene tulajdonitani; hanem azért, mert az ebben foglaltak egész rövidséggel hű kifejezést adnak a szász közérzületnek. Gött csak utánmondja azon hazug ferditéseket, minőkkel a „nép nagyjai“ megrontották a szászok moralis érzületét és kiirtani törekesznek a hazafiság utolsó szikráját is — botor agygyal, népük veszedelmére.

H—l.

A képviselőház április 29-én, szombaton déli 12 órakor ülést tart.

A vámtarifa-revisió ügye. Az osztrák képviselőház vámügyi bizottságának hétfői ülésén báró Pino kereskedelmi miniszter előterjesztést tett a Magyarországgal folytatott ujabb alkudozások eredményéről. Ezek szerint a gyarmatárukra nézve a tengeri uton való behozatalnál a következő különbözeti vámok engedélyeztetnek: cacaobabnál a 24 frtos tétel helyett 20 frt vámtétel, a kávénál 40 frt helyett 37 frt, a teánál 100 frt helyett 90 frt a fűszereknél 5 frt lesz a különbözeti vám, a pálmaolajnál 50 kr., indigi és cochenille vámmentes. A vámtarifa gabnanemüek osztályánál megállapittatott, hogy a kormány a magyar kormánynyal egyetértőleg megengedheti, miszerint Dalmácziába és a quarncroi szigetekre legfölebb 80,000 mm. tengeri és legfölebb 20,000 mm. buza és köles a megállapitandó föltételek mellett vámmentesen vitessék be. A rizsnemüek aztán a tengeri után való behozatalnál (kivéve a hámozott rizset) csak a rendes vámtétel egynegyedét, az az 50 krt kell fizetni. Az italok osztályában az arrac és rum vámja 24 frtról 40 frtra emeltetett. Az ásványvizek 50 kros vámtételéhez ragaszkodik a kormány. A jutából készült zsák és pakoló anyagok vámja 2.80 frtról 6 frtra emeltetett. A többi pontoknál, a melyekre nézve különbség volt az osztrák képviselőház vámügyi bizottságának határozata és az eredetileg beterjesztett vámtarifa között, a magyar kormány hozzájárult a bizottság határozataihoz.

Heinze tanár, az ismert magyarfaló, ujra hosszabb czikket ir a magyar ügyekről az augsburgi Allg. Ztg. tegnap érkezett számában. Czikkének kiinduló pontja az a magyar szellemü német munka, mely Pozsonyban Stampfl Károly kiadásában megjelent s mely, mint annak idején emlitettük, hiteles adatok alapján pontról-pontra megczáfolja a Heinze-j első müvében Magyarország ellen emelt vádakat és rágalmakat. Uj czikkében Hienze az emlitett pozsonyi röpiratot a magyar kormány által készitettnek mondja, melynek sikere azonban kétséges. A röpirat olyan „államregény“, mely a magyar állapotokat egész fényben mutatja be s minden bajt, minden hibát „az erdélyi gonosztevőkre“ hárit. Ennek az „államregénynek“ kiegészitő része a hasonló irányu és szellemü „szinjáték.“

„Egy uj divatu kóbor szinpadon — irja Heinze — mely szinjátékait már jelentékeny számu magyar városban mutatta be, marionettek, pseudo-németek, törekvő egyének, aggodó kedélyek olyan rezolucziókat fogadnak el a „német Schulverein“ ellen, melyek értelméért a pesti impresariikat elég oka lett volna irigyelni a „la manchai lovagnak.“

Később Heinze ur elmondja, hogy az emlitett röpiratot valószinüleg a bécsi közös sajtó-iroda tette közzé; „azon föltevéshez, — folytatja — hogy az osztrák-magyar diplomáczia is terjesztette ez iratot, meglehetős biztos támaszpontjaim vannak.“ Azután azzal vádolja a röpiratot, hogy az ő (Heinze) állitásait sok helyen szándékosan meghamisitotta, hogy legfontosabb állitásait nem czáfolta meg, hogy legkiválóbb vádjait agyonhallgatja stb. Adatait is kétségbe vonja s azt állitja: „A ki magyar statisztikával foglalkozott, megtette azt a tapasztalást, milyen megbizhatatlanok a felhozott számok.“ Az ellenröpiratban Heinze csak azt az egy elismerésre méltót találja, hogy hangja mérsékeltebb, mint a magyar hirlapoké.

A tarifa-kartel az osztrák államvasúttal.

Még nem tétetett közzé az osztrák államvasuttal kötött előzetes egyezmény szószerinti szövege, de tartalmát lényegileg most már egész terjedelmében ismerjük. Azokon kivül, a mit e szerződésről tegnap elmondottunk, még egy nevezetes része van a szerződésnek, a mely a tarifákra vonatkozik.

Ennek tartalmából annyit lehetet megtudni, hogy két irányban történ megállapodás. Először a forgalom megosztása, s másodszor a dijtételek tekintetében.

A mi a forgalom megosztását illeti, erre vonatkozólag két pont állapittatott meg, a hol a megosztás eszközlendő lesz. Az egyik Budapest, a keletre menő forgalom tekintetében, a másik Temesvár, a keletről nyugatra menő forgalom tekintetében. Önként értetődőleg, ez csupán azon árukra nézve állhat, melyek oly rendeltetéssel adattak fel, hogy Budapestről Temesváron átmenjenek, és másodszor oly árukra, a melyek keletről Budapestre jöhetnek Temesváron át, akár a magyar államvasut vonalán, akár az osztrák államvaspálya társaság vonalain.

Majd ha kész lesz a szerb, bolgár, török vasuti csatlakozás, akkor nemcsak a Romániából jövő, hanem a távolabb keletről Konstantinápolyba, vagy Philippopolból jövő és oda menő árukra nézve is practikus jelentőségüvé válhatik az áruk megosztására vonatkozó határozat.

Ez az eshetőség azonban nem egy könnyen fog beállni, mert az osztrák államvasut, tudvalevőleg, letett azon szándékáról, hogy a délkeletre menő magyar, szerb, bolgár, török vasutakkal verseny-pályát épitsen ki Románián és Bolgárországon át Orsovától, s ugyszintén feladta azon szándékát is, hogy akár Nagy-Kikindától, akár Baziástól összeköttetésbe hozza vonalait a szerb vasuti hálozattal.

Bécsi lapok leginkább a miatt dühösködnek a megkötött szerződés ellen, mert ugy tekintik a dolgot, hogy ezen lemondás folytán abdicált az osztrák államvasút a keleti világkereskedelem közvetitéséről, s nem a Bécsben székelő osztrák vasút, hanem a magyar államvasútak fogják e forgalmat magukhoz ragadni. Pedig hát tévedésben vannak tisztelt laptársaink, ha az osztrák államvasút nem alkalmazkodik a magyar kormány követelményeihez — igen valószinüleg még kisebb részét kapja a nemzetközi kereskedelmi forgalomnak, mint a minőre a forgalom megosztása alapján számithat; mert a magyar kormány nem riadt volna visz-

---

TÁRCZA.

Kérelem a theologusokhoz.

Ide s tova letel e földi árendám:
Az utolsó fertályt már itt sem érem tán;
Szét kellene nézni, hol vár rám uj bérlet?
Vagy mit is mondok! Hisz ez már örök élet!

Hanem az eddigi prospectusok nyomán
Nekem mindenféle paradicsom „komám.“
Húzódozom tőle; nem tetszik ajcsere:
Nem tudom az ember benne sokat nyer-e?

A mit „kálvinista-menyországnak“ vallnak,
Abba töltelékül tán csak nem vagdalnak?
Mert az (Szirmayként) a „töltött káposzta“;
S az nálamnál hizóbb állatnak van osztva.

A pápistát azzal biztatják keményen,
Hogy „szegény Lázárral“ lesz örök kenyéren.
No ha Lázár Ádám dikcziózik ottan
Örökké: akkor én odakinn maradtam.

A zsidót „Ábrahám kebelébe“ várják.
(Vajjon porolják-e néha a kaftánját?)
Luthránus édenben tán lehetnék idvez:
Csak hogy azt az Isten tudja, hogy lesz, mint lesz?

Törököknek nyitva lesz Mohamed édene:
Jó ebéd, puha ágy, pipa, táncz és zene!
Hozzá feleségek lesznek hatvanhaton: —
Hatvanhat feleség! — Ezt nem vállalhatom.

Theologus urak, mondanék én egyet:
Innen tovább menni én csak hadd feledjek.
Olyan nagyon tetszik ez a világ nékem,
Nem bánom, ha itt lesz mindörökké végem.

A szép fák! virágok! Hadd maradok vélek!
Nem leszek kisértet, se kopogó-lélek;
Nem háborgatom az éjszakai álmot;
Titkos borzadálylyal senkit meg nem szállok.

Találtam én már egy jó helyet magamnak:
Kiválasztottam rég paradicsomomnak.
Szép kis tündérvilág: a neve méhköpü:
Ott leszek zengő méh, fényes arany röpü.

Ganan járok végig illatos erdőket,
Virágokat termő szétterült mezőket.
Kiszivom a mézet, megtöltöm a sejtet,
Abból, a mi voltam, semmit nem felejtek.

Gyönyör volt a munka teljes életemben:
Mit keressek én ott, a hol nincs mit tennem?
Az a csepp méz, a mit mint méh összehordok
Ettől leszek én a más életben boldog!

Jókai Mór.

Jókai Mórnak

(Válaszul „Kérelem a theologusokhoz“ versére.)

No már, Móricz bátyám, az ugyan nem járja,
Hogy ugy rátapogatsz a szivünk tájára!
Ahun van ni: megint egy uj bucsuztató —
Ömlik a pennádból könnyeket csurgató!

Alig egy-két hóval, a hogy kibecsültek,
Hogy az eszterhéjat levették felüled:
Épitaflumot irtál a házadra, —
Akkor is vontad a szivünket kinpadra.

Most meg pláne fordulsz theologusokhoz:
Mondják meg: tenéked a más világ mit hoz?
Hogy melyik menyország lesz számodra nyitva?
Vallás szerint milyen egyik-másik titka?

Mert, mint magad mondod: az árenda telik,
Az utolsó fertály immár közeledik,
Itt van a küszöbön a legujabb bérlet, —
Vagy hogy ... mit is mondasz? no: az örök élet!

Már én csak azt mondom: sohse válogass még,
Hogy merrűl nyilik meg majd a csillagos ég!
Hagyd te csak aludni szent Pétert javába —
Ott a menyországnak fényes kapujába!

Hisz ha te elmennél, mi meg mit csinálnánk,
Mikor Debreczenben oly szép ünnep vár ránk?
Fáklya, pohárcsengés, lelkes éljenzések, —
Szemek, mik szebbek, mint csillagi az égnek!?

Maradj csak te köztünk, ha már házad sincsen;
Egy helyett milliót ád neked az Isten:
Minden ház a tied ebben az országban,
Hol jobban szeretnek, mint a menyországban!

Itt mindenik házban minden szív egy virág:
Légy te azok méhe s — édes lesz a világ —
Attúl a sok méztűl, mit azokba gyűjtesz,
S tudom én istenem, hogy hozzád mind hű lesz.

Aztán szó a mi szó: mi nem is eresztünk,
Mig a világ-világ: itt maradsz te köztünk.
Az illatos erdők, a virágos mezők —
Ismernek itt téged, neked örvendezők!

Lelked aranyméhe itt gyűjtse a mézet,
S a csodás édesség, isteni igézet,
Mely szivedből, mint a tenger, bőven árad:
Csak hadd boldogitsa soká még hazádat!

Majd ha kifáradtál az édes munkába:
Akkor jöjjön érted Illés paripája,
És tüzes szekerén ragadjon az égbe, —
A hol csillag lészesz, örök lánggal égve!

Komócsy József.

FIUME.

(A „Magyar Polgár“ eredeti tárczája.)

A horvát tartományi gyülés nagyhangu fogadkozásai, hogy ők mindenáron kezet tesznek Fiuméra, fokozott mérvben szükségessé teszi osztatlan figyelmünket ferditani ez egyetlen magyar tengerrévre. Osztatlan figyelmünket! Tehát nemcsak a közelebb eső területek, hanem a távolabb fekvő Erdély figyelmét is minél gyakrabban Fiuméra kell irányoznunk, ha a kedves horvátok erőszakoskodásai elől olcsó úton való kivitelünk közvetitőjét meg akarjuk óvni, azok rablási szándéka ellenében azt meg kivánjuk tartani. Valóban! A Fiume emelésére forditott milliók és milliók egyrészét Erdély szolgáltatta és fogja szolgáltatni; érdemes hát, hogy az erdélyiek időről-időre tájékozást nyerjenek honunk e nemcsak pompás, de sok költséget okozó ékkövéről.

Egy tárcza szűk kerete távolról sem alkalmas Fiuméról, ha még oly összevont, ismertetést nyujtani; hagyjuk tehát e munkát máskorra, most pedig lássuk Fiume utczai életét.

A magyar államvaspályák déli vonalának, s a szentpéter-fiumei vonalnak közös indóháza van. Jórészt fából készült épület, a mely az ideiglenesség bélyegét viseli magán. Mielőtt vonatunk Szent-Péter felől gőzölve az indóházba berobogna, a gyönyörü „giardino publice“ közelében átmetszi az Isztriából vezető országutat. A közeledő vonat útjának szabadon tartására, a vágányok két oldalán, forgón járó kapukkal zárják el az útat, s igy annak személy- és kocsiközlekedése egy perczre szünetelni kénytelen. E közlekedés távolról sem oly élénk, s a terepviszonyok következtében sohasem válhatik oly jelentékennyé, hogy az út elzáratása arra észrevehetőleg károsan hatna.

Kiszállván zárkánkból, az indóház magyar-olasz fóliratai figyelmeztetnek arra, hogy ismét magyar földön állunk. Nehány társaskocsi, a „Hotel l'Europe“ s az „Albergo alla Stella oro“ vendégei számára, pár épen nem divatos bérkocsi és számos hordár kinálkoznak a kilépők szolgálatára.

A nemrég készült „Corsia Deák“ — széles, platánokkal szegélyezett, makadamozott út — vezet a városba. Nehány lépés után előttünk látjuk a magyar államvaspálya vágányait, melyek szintén az útra vannak lerakva, északkeletnek csavarodnak s egy hosszu alagúton, közvetlenül a „Villa Giuseppe“ alatt, vezetnek a város keleti oldalára. Némileg Dzsenovára emlékeztetnek, a melyet egész hosszában vasúti alagút szel át. A „Hotel de la Ville“ — nagy négyemeletes épület — az indóház kijáratával szemben áll; a „Hotel Deák“ mintegy kétszáz lépésnyire attól, a város felé; ennek fekvése, alakja, előtte fekvő kis virágkertje és tágas gesztenyefák dús lombozata által hűs árnyékban tartott „terasse“-a sokban hasonlitanak a san-remoi szállodákhoz. A kormányzósági palota, csinos, emeletes négyszög, déli hosszhomlokzatával az új révre tekint, csakis parittyahajtásnyira fekszik az indóháztól; hasonló távolsági arányok vannak itt a többi nyilvános épületre nézve is. A palota déli oldalán kis sétány diszlik, a trieszti központi sétány gyönge utánzata.

Az „Hotel L' Europe“ három emeletes épületében barátságosan férnek meg: a szálloda helyiségei, a kaszinó termei, kávéház s étterem, a kormányzósági hivatal, a térparancsnokság s egy pár magánlakás. Az uj rév északi rakpartjának egész hosszán vágány fekszik; tehát a part mellé álló hajók közvetlenül a vaggonokból rakódhatnak meg. E vonalt nyugaton az „I. Tár“, keleten pedig a szinházépület kirugó része határolják.

A diga nehány száz méter hiján már kész; a még ki nem épült nyugati rész végpontjára van tervezve a világitótorony. A digáról északnak tekintve, az uj rév, a város és a háttért nyujtó hegyláncz, melynek oldalában és gerinczén száz és száz kert, ültetvény, kolna és kertiház fekszik, érdekes képet nyujtanak; kelet irányában a tengerből kiálló Szent-Márk sziklatömb s a dalmát partok kopár hegyei látszanak; nyugat felé Isztria hegyláncza vonul, a környék legmagasabb csúcsával, a „Monte-Maggiore“-val, melynek lábánál az osztrák Nizza: Abazzia épült; délről pedig a Kerzó sziget zárja el a kilátást a nyilt tengerre.

Fiume a város, csakis zárt öblöt lát; de már a „giardino publico“ minden magasabban fekvő pontjáról kilátunk a fara sinai csatornán a sik Adriára.

Az uj városrészek bizonyos előkelő nyugalmat mutatnak. A gőzösök ki és berakódását gőzgépek hatalmas segélyével végzik a csöndes munkások. A házakban alig-alig kerül bolt. Az utczagyerkőczök távollétök által tesznek a lármát nem kedvelőnek szolgálatot. A városnak csupán 18 ezernyi lakosa lévén, a kocsiközlekedés nagyon jelentéktelen. Az uj rév már azért sem nyujthatja a pezsgő kikötői-élet gyorsan váltakozó képeit; mert oly nagy, hogy a gyakorlati angolok ötször annyi hajót is kényelmesen horgonyoztatnának ab ban, mint ott jelenleg uszik.

Az uj rév és környéke sokban emlékeztetnek Livornó alsó kikötőjére, a melyben viszonylag szintén nagyon kevés hajó horgonyoz.

A fiumei révélet a régi kikötőben s annak mentén található föl.

A Fiumára-folyó mély torkolata képezi e biztos révet; a folyó jelenleg csak részben ömleszti ezen át vizét a tengerbe, mert keletre második torkolatot ástak neki, de azért a „Fiumára-kikötő“ vize már nem sós, hanem „Backwasser.“ (Félsós viz.) Az apróbb hajók — ugynevezett partihajók — árboczai valódi erdőt képeznek itt: a kikötő meg van telve. Tizféle nemzet nyelve hangzik fülünkbe, és százféle tárgyat hordanak ki a hajók tárai ból, vagy pedig szállitanak azokba. A part mentén óriási, nagykort elért, viruló platánok nyujtanak hűs árnyékot; a kikötővel párhuzamosan futó házsorban a kisipar műhelyei s a szatócsok apró, alacsony boltocskái találhatók. A zöldség- és gyümölcsárusok, a vizhordók és házalók, az alkuszok és munkátlesö napszámosok kiabálása mélyhangu zsivajjá tompitja a föl- s alá futkározó gyerekhad éles zsibongását.

Többen állitják, hogy a legtöbb egyenruhát Berlinben láthatni; a „Via della Fiumara“ bizonyára épen annyit mutathat föl viszonylag; noha a lépten nyomon itt látható egyenruhák csak ritkán katonáké, hanem városi rendőröké s a pénzügyőröké.

Északnak csinos, tisztán tartott sétány nyilik, a Fiumára jobb partján, melyre mélabúsan tekintenek alá balpartja meredek bércéről a Frangepánok ősi várának, „Tersatto“-nak időbarnult romjai. A sétány déli végén magasoszlopu vashidon az államvaspálya vonatai robognak; pár lépésnyire attól — délre — pedig azon hid van részsut a Fiumárára vetve, a mely

sza semminő tarifa-leszállitástól azon czél elérése végett, hogy az egész délkeleti forgalmat magához ragadhassa. A forgalom megosztására vonatkozó részletek közzétételét még be kell várnunk.

Nem kevésbbé nagy horderővel bir a **dijtételekre** vonatkozó határozmánya az uj szerződésnek. Némi leleplezések e részben is szükségesek lesznek még, hogy a tényállást világosan feltüntethessük. De a történt publicatiókból annyit már is kivehettünk, hogy a magyar kormány két igen nagy fontossággal biró kedvezményt eszközölt ki. Az egyik az, hogy a társulat tartozik a belföldi forgalom számára is ép oly alacsony és kedvezményes árszabást életbeléptetni, mint a Romániából jövő, vagy oda menő transito-forgalom számára; a másik az, hogy a társulat az összes magyarországi tárházak részére megadja a direkt tarifákkal egyenlő ruxpediticnalis kedvezményeket.

A belföldi forgalomnak a külföldivel egyenlő kedvezmények alá helyezése nem csak azon okoknál fogva bir a jelen esetben fontossággal, a melyek **Bismarck** herczeget arra inditották, eltörülte mindazon kedvezményes árszabásokat, a melyek külföldi terméneyek számára olcsóbb tételeket biztositottak, mint a belföldiek számára.

Hanem fontossággal bir ez azért is, mivel ha az osztrák államvasut tartozik a magyar buza, kukoricza s más terméneyek részére is egyenlő kedvezményeket adni, mint a minőket a Romániából jövők számára engedélyez, akkor lehetetlenné van téve rá nézve a priori annyira leliczitálni dij szabását pl. Bukarestről Orsova Temesváron át Budapestre, hogy a magyar államvasut Bukarest, Tömös-Brassó, Arad-budapesti vonala vele ne versenyezhessen. E kikötésnek nagy fontossága van e szerint azért is, mert **biztositja a magyar keleti vasutnak az osztrák államvasuttal való versenyképességét.**

A mi végül a megtört forgalom számára adott concessiót illeti, ennek főjelentősége abban rejlik, hogy az osztrák államvasut jövőre **nem protegálhatja Bécset Budapest más magyar localis centrumokrovására,** hanem egyenlő mértékben respectalni fogja mindezek érdekeit.

—m.

Az osztrák-magyar hadsereg ujjászervezése fölött folyó tanácskozások — mint a prágai „Politik" jelenti — még korán sincsenek befejezve. Egy külön paczifikáló hadtest felállitása mellett a hadi lábon az összervezet keretén belül, a béke és hadi odre de bateille lehetőleg teljes összeillése terveztetik. Az illető javaslatok ad hoc felállitandó főhaditanács elé fognak terjesztetni. Minden szervezetek a jelenlegi rendes hadi állomány tullépése nélkül lesznek keresztülviendők. Az okkupált tartományok tervezett szervezetéről szóló hirek a feloszlatott katonai végvidék mintájára, teljesen alaptalanok. Az okkupált tartományok államjogi viszonyainak rendezéséről jelenleg még bizalmas eszmecsere se foly.

---

a szomszéd Lusákba vezet. E hidon ötthat pénzügyőr veti szigoru átmotozás alá a horvát területre vitt árukat: Fiume szabad kikötő, de Lusák területe már vámköteles.

A szinházépülettől keletre szabályos négyszögü téren — „Piazza Ürmény" (bizony! e névrontás kissé botrányos) — pompás, kis sétány diszlik. Ennyel sarokszomszédok a szép árucsarnokok, melyekben mindenféle élelmiszer vásárolható. E gyönyörű sétány negyedik nyilvános kertje a városnak.

A korzó egészen újra lett burkolva; a kocsiút makadamozva van, mig a széles járdákat aszfalttáblák képezik. (marseillei készitmény.) Az őrtorony kapuja fölött ott lebeg még a kőből faragott kétfejű sas, „Leopoldo Magno" tiszteletére.

Az őrtorony szép órája a bécsi Szent-István-templom órának mintájára készült időmutató-készülékkel bir; a toronykapun át az ó-város keskeny utczáinak tömkelegébe jutunk. A város népsége esténkint a Korzón hullámzik föl s alá; e sétáját az olasz szokásokat követő polgárság napja legérdekesebb részének tartja. Az apróbb kávéházakból kihallatszik a három-négy hangszerből alakitott zenekarok „hangversenye"; a „Borgia Lucretia" elbeszélő tenordallama és a „Il Trovatore" összes dallamai sürüen váltakoznak a „La Traviata" bordalával. Az elég nagy világosságot nyujtó légszeszlámpákat sorra gyújtják meg; a város harangjai a „hét órát" kongatják; a korzó élete tetőpontján van.

A kikötőre nyiló rövid utczák egyikén dél irányában tekintünk és csaknem idegenszerüleg hat ránk a közvetlenül a part mellett álló nagy vitorlások hálószerű kötélzete, amely a négyemeletes házaknál jóval magasabb árboczaikról függ alá. Fiume sohasem oly élénk nappal, mint az esti séta alatt.

* * *

A sürgő, hangosan csevegő néptömeg közül kisietek a közeli rakpartra. A rév tükre csöndes, s abban élénken tükröződnek a felhőtlen ég ragyogó csillagai. A hold első negyedének sarlója búcsut int és csakhamar lebukik az isztriai hegyláncz mögé. A kikötőben halotti csönd uralkodik, mintha ki volna minden halva. Nehány száz lépés után a diga korlátfalán állok. Az öböl felülete is csöndes, nóha a tengeráramlatok — laikusok előtt érthetetlen, mert nem tudják mitől támadnak — itt is, ott is könnyed habfodrokat borzolnak föl.

A sirályok és hojszák rég aludni mentek; a denevérek vadászideje azonban még nem végződött: a mólókon czikczakban röpködnek zsákmányuk után. A halászcsónakok szép sorban foglalnak helyet; a reggel kivitorlázottak egynek kivételével mind visszatértek. Hol maradhatott az?! Gyorsütemü evezőcsapások hirdetik, hogy a bináyzó is közeleg. Nagyon siet, és mert az öböl egészen csöndes, nem az eshető bajtól félelem ösztönzi gyorsaságra.

Fiatal halászok ülnek benne. Most veszem észre, hogy egy nyulánk nő áll közelemben. Az érkező férjet várja. Értem hát, miért evez oly gyorsan a közeledő ladik.

A nagyszerü tájkép daczára bús gondolatok vesznek rajtam erőt: engem kisem vár sohasem.

Szekrényessy Kálmán.

A csendőrségről. Az Ellenőr irja: A csendőrségi intézménynek szükséges és hasznos voltát a tapasztalás napról-napra bizonyitja. A csendőrséggel ellátott megyék területén a közbiztonsági állapot az eddiginél hasonlithatlanul kedvezőbb. — De a csendőrség teendője az e tárgyban eléje szabott kötelességek teljesitésében még nem határolódik. Már eddigelé is többször fordult elő eset, hogy polgári hatóságok egészen polgári természetü ügyekben kérelmeztek a csendőrség segédkezésének igénybevehetéséért, s ha a kérelem méltánylatot érdemlő és a csendőrségi intézmény érdekeivel ellentétes nem volt, az az illetékes helyen nem tagadtatott meg. Az ország határszéleiu levő vesztegintézeteknél, a tolonczokat eddig egyik állomásról a másikig, a vesztegállomások személyzete kisérte, mint értesülünk azonban közelebb intézkedés történt az iránt, hogy a vesztegállomásoknak különben is csekély számu személyzete, ne vonassék el saját működési körétől, hanem a tolonczok kisérésére is csendőrség alkalmaztassék.

Horvát lapok Fiuméról. A zágrábi „Národne Novino" visszapillantást vet a Fiume ügyében folyt zágrábi tartománygyülési vitára, s örvendve konstatálja, hogy Fiuméra vonatkozólag a horvátországi pártok között csak egy vélemény uralkodik. A tartománygyülés vitája szép bizonyságot szolgáltatott arra nézve, hogy a horvát pártok Horvátországnak jogáról Fiuméra nézve egy és ugyanazon nézetben vannak. Mi, ugymond a hivatalos lap, több ily tárgyalást óhajtunk az országgyülésnek, mert azok a hazafias büszkeséget emelik és erősitik; hasonló tárgyalások a pártok között a nemzeti egyetértés eszméjét támogatják és erősbitik, mely ezuttal is valóságos diadalünnepet ült.

A zágrábi „Pozor" szintén Fiume hovátartozandóságáról czikkez s Magyarországnak Fiuméra vonatkozó jogát csupa fikczionak nevezi. Határozottan állitja, hogy Horvátországban nem képzelhető oly parlamenti többség, mely elég merészséggel birna Fiuméról lemondani. Fiumét Horvátország kiegészitő részének kell elismerni. Végül kijelenti, hogy ő (már t. i. a „Pozor") tudna módot és eszközt arra nézve, mik által Magyarországot kényszeritni lehetne, hogy Fiume jogtalan birtoklásáról lemondjon. — „Lássuk a medvét!"

A DELEGÁCZIÓKBÓL.

A delegációk hetes bizottságainak együttes ülése.

Bécs, ápril 24.

Mindkét delegáczió hetes bizottsága ma esti 5 órakor a magyar udvari kanczellária helyiségeiben gyült egybe, hogy közös tanácskozás utján a két delegáczió közti eltérést kiegyenliteni igyekezzenek. Az együttes ülésen Tisza Lajos elnökölt. A magyar delegáczió hetes bizottságának valamennyi tagja megjelent, ugymint Tisza Lajos, Falk Miksa, Baross Gábor, Hegedüs Sándor, Wahrmann Mór, Zichy Agost gr. és Harkányi Frigyes. Az osztrák delegáczió hetes bizottsága tagjai közül Sturm, Plener, Grocholsky, Russ, Demel és Falkenhayn voltak jelen. Tisza Lajos az ülést megnyitván, mindenekelőtt Baross Gábor szólalt fel és röviden precziziozta a két delegáczió álláspontja közti eltérést.

Erre az osztrák budgetbizottság előadója szólt az osztrák delegáczió határozata mellett s kiemelte, hogy az osztrák budgetbizottság a közös hadügyminiszter által kért hitelt nem tekinti oly költségnek, mellyel szemben a budgetszerü megszavazás feltételei alkalmazhatók volnának. A budgetbizottság a hadügyminiszter által kért hitelt „Kriegsvorschuss"-nak tekinti, sőt több izben e szót használta: „Kassavorschuss."

Russ a hadügyminiszter által hangsulyozott felelősséggel és a hadviselés által előidézett helyzettel szemben a megszavazás szükségét e kényszerüséggel indokolta.

Baross Gábor fejté ki erre a **magyar delegáczió** határozatának indokait s megjegyzé, hogy a magyar delegáczió a demobilizáczió keresztülvitele és az ugynevezett hadi illetékek leszállitása által teljesen lehetségesnek tartja, hogy a közös kormány a leszállitott összeggel is elérje a kitüzött czélt. **Grocholsky** azon nagy felelősséget hangsulyozta, melyet a delegáczió magára vállalna azon esetben, ha a hadügyminiszter azon világos kijelentése ellenében, hogy neki az előirányzott összegre szüksége van és a törlést nem fogadhatja el, mégis csekélyebb összeget szavazna meg.

Byland-Rheidt gr. hadügyminiszter ismételve felszólal és mindannyiszor azt hangsulyozza, hogy nem érzi magát azon helyzetben, hogy kötelezettséget vállalhasson magára arra nézve, hogy a leszállitott összeggel beérje. A hadügyi kormány különben is megtett már minden lehetőt, hogy a szükségletet a legnélkülözhetlenebbre szoritsa. Igy a parancsnokok pótilletékeiből és a parancsnokok ellenzése daczára egyes költségekből különben is tetemes törléseket eszközölt. Másfelől azonban kijelenté, hogy ha a közös kormány által kért egész összeg megszavaztatik, a csapatok szükségletei anyagszerekben és felszerelési tárgyakban oly mértékben fognak fedeztethetni, hogy a hadügyi kormányzat az ugynevezett kompletirungssumme iránt nem lesz kénytelen, a mire különben kénytelen lenne, előterjesztést tenni, mert ama czikkek kompletirozása szükségtelenné fog válni.

Wahrmann Mór kijelenti, hogy a budget megszavazás elveit nézete szerint a közös kormány jelen előterjesztésével szemben is feltétlenül érvényesitenie kell az alkotmányos testületeknek, és nem fogadhatja el a miniszter azon indokolását, hogy neki ezen összegre feltétlenül szüksége van, érvel a mellett, hogy a kért összeget ennélfogva okvetlenül meg kell szavazni. Ugy látja, hogy a delegáczió épen olyan helyzetben van a hadügyminiszterrel szemben, mint a hadügyminiszter a csapatparancsnokokkal szemben. Hasztalan mondták a parancsnokoknak, hogy nekik az általuk javaslatba hozott összegre okvetlenül szükségük van, a hadügyminiszter mégis törölt azokból, és a parancsnokok be is fogják érni a hadügyminiszter által redukált összeggel. Ép igy a delegáczió sem fogadhatja el minden vitatkozást kizáró indokul a hadügyminiszter azon nyilatkozatát, hogy neki okvetlenül szüksége van az előirányzott összegre. A magyar delegácziőban különben határozottan kijelentetett, hogy a hadi illeték leszállitása és a hadi állomány csökkentése folytán az előirányzott összeg legalább annyival csökkenthető, hogy a magyar delegáczió törlése bajt ne okozzon.

Midőn a tanácskozás ezen pontig haladt, az inkább magán beszélgetéssé vált és a teremben egyes kisebb csoportok képződtek. Az osztrák delegátusok maguk között kezdtek értekezni s csakhamar Russ előadó felkérte az elnököt, hogy a két albizottság rövid időre váljon külön és egymagában értekezzék. Erre ugy a magyar mint az osztrák hetes albizottságok külön termekbe vonultak és rövid ideig tanácskoztak.

A magyar hetes albizottság a maga körében ismételve konstatálta, hogy a törlést fentartja. Kevés várlatva az osztrák delegáczió tagjai is átjöttek a szomszédos teremből, hova tanácskozás czéljából vonultak és a két hetes bizottság ismét megkezdé az együttes tanácskozást. Russ előadó előrebocsátá, hogy az osztrák delegáczió hetes albizottságának tagjai igen kényes helyzetben vannak, mert az osztrák törvény nem ismer ily egyeztető hetes bizottságot s igy ezen bizottság alakitása tulajdonképen csak a magyar delegáczió által nyujtott üzenet után történt. Ennélfogva az osztrák delegáczió hetes albizottsága nem is igényelhet magának oly döntő szerepet és oly nagy hatáskört, hogy ily fontos kérdésben a delegáczió határozatától a maga kezdeményezéséből eltérjen és magára vállalja ezért a felelősséget. Ezzel konstatáltatott, hogy a törlés kérdésére nézve a differenczia a két bizottság között ki nem egyenlitettnek tekintetik.

Ezután a határozat szövegezésére tért át a két albizottság s a magyar delegáczió tagjainak felszólalására kihagyatott az osztrák határozat szövegéből az, hogy a megszavazott összegből szállásolási épületek is épithetők s e helyett a befestigte unterkunft kifejezés fogadtatott el, nehogy közönséges kaszárnyák épittessenek. E szerint a közös szavazás valószinü s csak az osztrák delegáczió holnap hozandó határozata változtathatna a dolgon, ha t. i. a plenum hozzájárulna a törléshez. Szlávy is részt vett a tanácskozásban és magán beszélgetés közben ismételve kijelentette, hogy a közös kormány nem térhet el eredeti előterjesztésétől.

A tanácskozás 8 órakor ért véget.

*

Bécs, ápril 24. Az osztrák delegáczió a költségvetési bizottság előadójának inditványára elhatározta, hogy szemben a magyar delegáczió által eszközölt két milliónyi törléssel, ragaszkodni fog azon eredeti határozatához, melynek alapján a kért hitel egész összegét szavazza meg a közös kormánynak, miután az előadó ezt behatóan pártolta és a hadügyminiszter bebizonyitá a kért összeg szükségét. A hadügyminiszter tiltakozott azon szemrehányás ellen, hogy az események lezajlása másként történt, miként az eredetileg előadatott, és utal a közzétett hivatalos jelentésekre, melyeket nem szabad összecserélni a közönséges hirlapi hirekkel, és melyekben nevezetesen az események ecsetelését illetőleg ellentétek nem találhatók. A miniszter kéri végül, hogy a delegáczió fogadja el a bizottságnak az egész hitel megszavazására vonatkozó javaslatát. A delegáczió hozzájárult a magyar delegáczió által eszközölt többrendbeli stilisztikai változtatásokhoz, a többiekre nézve pedig ragaszkodott eredeti határozataihoz.

*

Bécs, ápr. 24. A magyar delegáczió II. ülése. Elnök: **Haynald** Lajos bibornok-érsek. Jegyzők: Hegedüs és Mailath. Jelen voltak a közös miniszterek képviselőikkel; a magyar kormány részéről: Tisza és Orczy. Az ülés megnyittatván, **Baross** előadó jelenti a hetes albizottság nevében, hogy a kiegyezés nem sikerülvén, az osztrák delegáczió előbbi határozatához ragaszkodik és a kért hitelt egész összegében megszavazza. Az előadó a hetes albizottság részéről javasolja, hogy a magyar delegáczió szintén tartsa fenn előbbi határozatát a törlésre vonatkozólag. A javaslat elfogadtatik. Erre felolvastatik az osztrák delegáczió második izenete, melyben tudatja, hogy előbbi álláspontját fentartja. Kiadatik a hetes albizottságnak. Holnap délután 1 órára ülés tüzetvén ki, a jegyzőkönyv hitelesitésével az ülés véget ért.

*

Bécs, ápr. 25.

Az osztrák delegáczió ma délelőtt 10 órakor tartott ülést a magyar delegáczió üzenetének átvétele és az egyeztető hetes albizottság jelentésének meghallgatása végett. A közös kormány részéről **Bylandt** hadügyminiszter s **Szlávy** közös pénzügyminiszter jelentek meg.

Schmerling elnök d. e. 10 órakor megnyitva az ülést, a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után **Russ** előadó bemutatja a magyar delegáczió üzenetét, mely szerint hozott határozatát fentartotta. Jelenti egyuttal, hogy a hetes albizottság azon határozatot hozta, hogy a delegácziónak a hozott határozat fentarsását, s illetőleg a kormány által kért összeg megszavazását ajánlja, s csak némely általunk közölt irályi módositást fogadott el.

Wiesenburg utal arra, hogy a legközelebbi szavazás megmutatta, hogy az osztrák delegácziőban is vannak, kik a kormány által kért összeget nem szavazzák meg; a maga részéről szükségesnek tartja kijelenteni, hogy addig, mig a kormány az elfoglalt tartományok közigazgatási tekintetében más programmot nem állit fel és más rendszert nem követ, sem a nagyobb, sem a kisebb összeget meg nem szavazza. Azt hiszi, hogy ma már bátran ki lehet mondani, hogy a közös kormány által elrendelt ujonczozás elhibázott rendszabály volt s a közigazgatás is rosz alapon indult meg. E mellett azt hiszi, hogy az okkupált tartományokban levő csapatok körében egy rendkivüli avencement tétessék lehetővé.

Azokat, kik a magyar delegáczió által inditványozott levonást nem fogadják el, figyelmezteti, hogy a delegácziónak képviselőházi tagjai kötelesek azon nagy teherre gondolni, melyek már is nyomják az adózók vállait. Utal a behozandó petroleumvám és egyéb tervezett megterheltetésekre. Ideje volna, hogy a kormány megfordulna az elhibázott uton és ne áldozná fel az állam hitelét és a polgárok adóképességét ily elhibázott tervek keresztülvitelének. Ehhez részéről nem adhatna beleegyezést.

Russ előadó megjegyzi, hogy nincs a mire feleljen, mert az előtte szóló nem határozott javaslattal lépett fel.

Russ után a **hadügyminiszter** szólalt fel. Szükségesnek tartja kijelenteni Wiesenburg azon állitásával szemben, hogy a kért összeg részben arra forditatnék, hogy egy abnormis előléptetés tétessék lehetővé, hogy ez téves felfogáson alapszik, mert az okkupáczió által nem történt és nem történik a szokásosnál terjedelmesebb és nagyobb előléptetés. Május és november között épen semmi előléptetés nem történt és csak üresedésben levő állások töltettek be. Igy Wiesenburg állitásai e részben nem alaposak.

Erre, minthogy szólásra senki nem lentkezett, az **elnök feltette a kérdést az összegre nézve. A delegáczió többsége elfogadta a kért 23.733,000 forintot. Csupán 8—9 tag maradt ülve, és igy a kormány által kért összeg tulnyomó többséggel megszavaztatott.**

A legközelebbi ülés **esti hét órakor** tartatik a további teendők megállapitása végett, minthogy a most hozott határozat közlése a **harmadik** üzenetet képezi.

A magyar delegáczió tagjai déli 12 órakor értekezletet tartanak, melyen az **ellenzéki tagok nem vesznek részt.**

A nyilvános ülés 1 órakor tartatik.

KÜLFÖLD.

Pétervárról ismételve jelentik, hogy **Ignatieff** bukása közelebbre várható. Ezzel szemben a Times azt tudatja, hogy a hirt tartozkodással kell fogadni. Ignatieff csak akkor bukhatik, ha a pánszláv párt határozott vereséget szenved. Az orosz külügyminiszteriumban Jomini államtitkár határozottan barátja Ignatieffnek.

A szerb király körutja alkalmával, **Sabáczon**, a király jelenlétében a polgármester áldomást mondott a szerb királyságnak császársággá emelésére és az **összes szerb törzseknek** e császárság alatti egyesülésére. — Ugyancsak Sabáczról távirják, hogy forradalmi üzelmek miatt ott sok egyént elfogtak és becsempészett fegyvert találtak náluk.

Wladimir nagyherczeg missiójáról irják az „A. A. Zeitung"-nak Berlinből, hogy a nagyherczeg utjának az volt főczélja, hogy meghivja **Ferencz József** királyt és Vilmos császárt Moszkvába a koronázásra. Vilmos császár, korára hivatkozván, nem fogadta el a ritka ünnepélyben való részvételt, de megigérte, hogy a trónörökös fogja őt helyettesiteni. Értesült körökben azt állitják továbbá, hogy Ferencz József nem igérte meg személyes megjelenését, hanem helyette Rudolf trónörökös e küldését. Wladimir nagyherczegnek, mint az „A. A. Zeitung" mondja, semmiféle más missiója nem volt.

A könyöradománygyüjtés szabályozása.

A belügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki a könyöradománygyüjtés szabályozása tárgyában.

Hozzám érkezett jelentésekből tapasztalnom kellett, hogy a könyör adományokat jogtalanul gyüjtők ellen némely hatóságok a fennálló szabályokat vagy épen nem, vagy hiányosan alkalmazzák; különösen ujabb időben ismételve fordultak elő esetek, hogy egyes hatóságok által még külföldieknek is saját hatáskörükben adattak gyüjtési engedélyek, adattak még olyanoknak is, kik Magyarországra szóló utlevéllel nem birtak.

A hatóságok ily eljárásokkal nemcsak a hatáskörük alá belyezett közönséget kelletén túl folytonos zaklatásoknak teszik ki, hanem könyörülete adományaihoz nem ritkán arra érdemetleneket segitenek, holott feladatukat épen közönségük erészbeni érdekeinek is kellő megóvása képezi. — Sőt esetleg még a magyar állam ellen is vétenek, midőn oly idegenek irányában, kiknek utlevelében nem a magyar-osztrák monarchia és nem Magyarország, de a monarchiának csak másik állama van megnevezve, nemcsak az ebből esetleg következhető eljárást nem követik, de azokat még a könyöradomány-gyüjthetés azon kedvezményében is részesitik, melyben a magyar állam területére érvényes utlevéllel biró idegeneket részesiteni nincsenek jogositva.

A szükséges egyöntetü eljárás elérése czéljából, valamint tájékozás és mihez tartás végett, az e részben eddigelé is már fennállott szabályokat összefoglalva, ezennel elrendelem a mint következik:

1. Országszerte való könyöradományok gyüjtésére engedélyt kizárólag csak a kir. belügyminiszterium adhat.

2. Egyes törvényhatóságok területére a törvényhatóságok első tisztviselői (alispán, polgármester, Budapesten a rendőri főkapitány) is adhatnak 60 napot meg nem haladó időre könyöradomány-gyüjtési engedélyt, azonban csak a területükön állandóan lakó nagyobb mérvben önhibájukon kivül károsodott egyének részére. A törvényhatóságok első tisztviselői nemcsak nem jogosultak tehát más törvényhatóságok területére gyüjtési engedélyt kiállitani, de ilyet saját területekre sem adhatnak más törvényhatósághoz tartozó, vagy idegen állam területéről jelentkező egyének részére. Községek könyöradományi engedélyeket egyátalán nem adhatnak.

3. A gyüjtés csak bekötött lapszámozott, vonalzott, átfüzött és hatósági pecséttel ellátott (parafirozott) gyüjtőkönyv mellett történhetik, melynek első lapján a gyüjtési engedély egész terjedelemben, a legközelebbi lapon a gyüjtő személy leirása az illetékes hatóság által hivatalos kiállitásban beirandó. Ezen szabály alól kivételnek csak oly esetben van helye, midőn a belügyminiszterium az illetők részére közvetlen engedélyt állit ki, mely esetben az engedély szövege szolgál zsinormértékül.

4. Minden hatóság, mely a megadott miniszteri vagy törvényhatósági gyüjtési engedélyt a gyüjtőkönyvbe bevezetni hivatva van, tartozik ezen engedélyekről külön jegyzéket vezetni, abba azon czélt, melyre a gyüjtés engedélyeztetett, továbbá a gyüjtés tényleges eszközlésére feljogositott egyént vagy egyéneket, valamint az engedély tartamának kezdetét és lejáratát bejegyezni; az engedélyezett idő leteltével a gyüjtőkönyvek az illetőktől bekövetelendők, megvizsgálandók, a gyüjtött pénz mennyisége megállapitandó, a könyvben hatóságilag bizonyitandó és a jegyzékbe feljegyzendő.

5. Ha a gyüjtési endedély nem általános segélyezésképen, hanem bizonyos meghatározott czélokra, pl. templomépitésre vagy külön számadási felügyelet alatt nem álló hitközségnek, avagy jövedelmeikre nézve számadással nem tartozó magánjellegü testületeknek adatott: a gyüjtött összeg felhasználási módja ellenőrizendő és e czélból arra nézve az illető testülettől rendes számadás kivánandó, mely a törvényhatósághoz megvizsgálás végett mindenkor beterjesztendő.

6. Mielőtt a gyüjtéssel megbizott egyén valamely községben a gyüjtést megkezdi, tartozik a községi elöljáróságnál jelentkezni, a gyüjtőkönyvet vagy gyüjtési engedélyokmányt előmutatni, személyazonosságát igazolni és a történt jelentkezést, valamint a nyert helyi gyüjtési időtartamot a gyüjtőkönyvben bizonyittatni.

7. Érvényes engedély nélkül való könyöradomány-gyüjtés az 1879. XL. t.-czik értelmében kikágást képez, és ezen törvény 66—68 §§-ai szerint büntetendő.

8. Szabályszerü engedély nélkül könyöradományokat gyüjtők letartóztatandók és a birtokukban talált okmányokkal és esetleg pénzzel együtt az ezen kihágások elbirálására hivatott (1880. XXXVII. t. cz. 41. § a) közigazgatási hatóságok elé állitandók. Ha a birtokukban talált okmányok hamisaknak bizonyulnának, a kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg 1880. évi augusztus 17 én 38,547. szám alatt kibocsátott belügyminiszteri rendelet 17. § ban megállapitott eljárás követendő.

9. Jogosulatjanul könyöradományokat gyüjtők ellen az 1879. XL. t. cz. 63 §-nak rendelkezései feltétlenül alkalmazandók.

Jelen rendelet hatálya csak az engedélyezett, s nem az egyes kiváló esetekben hivatalból elrendelt gyüjtésekre terjed ki.

A RINGSZIINHÁZI PÖR.

Bécs, ápril 24.

A vádirat fölolvasása után **elnök** azt a kérdést intézi **Jauner** volt igazgatóhoz: Vétkesnek ismeri-e el magát? — **Jauner**: Nem ismerem el magamat bűnösnek — Elnök: Önnek joga van a vádal szembe állitani egy összefüggő leirását az eseményeknek. — **Jauner**: (Első szavai a közönség rendkivül izgatott mozgása következtében hallhatók nem voltak.) Midőn én a szinházat átvettem, az épület olyan rendetlen állapotban volt, olyan hanyagság és széthallódás uralkodott mindenütt, hogy kénytelen voltam gyökeres ujitásokat léptetni életbe.

Azután leirja, hogy mennyiben igyekezett a létező bajokon segiteni. Ismerni kell, folytatja védelmét, ennek a háznak a lépcsőit, a melyek olyan szögletesen és ügyetlenül futnak egymásba, hogy a közönség, mely a negyedik emeletről lejő, közvetlenül a harmadik emelet közönségével ütközik össze. A népségnek itt összes kellett torlódni; s itt a nagy szerencsétlenség kikerülhető nem volt. Ezt megakadályozni volt gondolkozásom állandó tárgya, ez tervem. Fájdalom, a terv nem sikerült . . . Pénteken délután, mikor a jótékonyczélu matinée elvégződött, egyik barátomhoz, Nathan angol főkonzulhoz akartam menni ebédre, de ő sajnálattal mondá, hogy már 2 órakor megebédelt, tehát nála nem ehetem. „Nem tesz semmit, feleltem, a szinházban reggelizem valamit; estig kiállom; ha tetszik, előadás után elmegyünk vacsorálni az egyletbe." Ezt azért emlitem föl, mert azt mondják, hogy én részeg voltam, ittas bortól. Pedig akkor még nem is ettem. Tehát nem is lehettem ittas, aminthogy nem is voltam az soha. A főconzul azt mondta, hogy elkisér engem a szinházba, s én azért vártam rá kissé.

Ez okozta, hogy egy *kissé későbben* jöttem a szinházba, hol máskor ½7-kor már mindég ott vagyok. Azt vettem észre, hogy a homlokzat villamos napjai nagyon halványan égnek, s közbe pislognak is, a mi máskor soha megtörténni nem szokott. E pillanatban a kocsis visszafordul, s azt mondja: „A Ringszinház ég!" Kiugrom a kocsiból és a Hess utczába érve, társulatom egész személyzetét részint öltözetlenül, a szinházból kirohanni látom. (Remegő hangon.) Igy értem a borzasztó szerencsétlenséghez. (Szünet áll be, mely közben Jauner kezét homlokához emeli és sir.) A sok kérés daczára, felrohantam irodámba, de midőn felértem, leirhatlan érzelem vett erőt rajtam.

(A következő szavakat csak akadozva, s nagy erőltetéssel tudja vádlott mondani.)

„Keresztül hatolok — elérkezem ruhatáromig — a folyosók meg vannak világitva, üresek, s füst bennük nincs. Irodámmal szemben van egy folyosó, mely egyenest a szinpadhoz vezet, s vasajtóban végződik. Fölrántom az ajtót, s ime — (Tovább beszélni nem képes; perczenyi hallgatás után sirva folytatja): Elnök ur, a mit e pillanatban éreztem, azt leirni nem lehet; nem érezhette azt senki azok közül sem, a kik az égő szinház körül voltak. Meg voltam merevülve: némán, elszédülten állottam egy helyen. A szinfalak mögött állottam, s nem láttam magam előtt egyebet, mint egy tüztengert. (Rendkivül izgatottan folytatja): Ebbe a házba fekttem le minden tudományomat, nevemet, becsületemet, tapasztalataimat, s most most . . . (mellére üt). Bleibtreu szinész azt mondja, hogy látott engem; hogy megrázta karomat, hogy mereveségemet megszüntesse. Nem tudok róla. . . . Hogy miként jöttem le, hogy mi történt velem azután, azt sem tudom. Lent voltam s állitólag beszéltem Schittenhelmmel. Én csak annyit, mondhatok, hogy én ezt az embert nem láttam, legalább nem tudok róla semmit. Schittenhelm ur azt állitja, hogy én olyan sajátságos hangon mondtam: „Nos, ez bizony szerencsétlenség!" A szavak igazak lehetnek; de hogy én akkor mit éreztem, azt Schittenhelm ur nem tudja megitélni. Rötel rendező hozzám jött, kezét vállamra tette, s könnytül elfojtott hangon mondá: „Szegény igazgatóm!" (Jauner ismét elhallgat; arczán könnyek csordulnak végig; aztán megtörli szemeit, s homlokát, s folytatja: Bátyámnak, a kit azután felkerestem, azt mondtam: „Tönkrejutott ember vagyok!" Akkor még azt hittem, hogy én vagyok az egyetlen károsult. Voltam a szinpadon s láttam a lángtengert; de akkor olyan csönd uralgott a házban, hogy én elbámultam rajta; meg lehetett volna hallani, mint hull a falról alá a por.

Helmesberger karmester bizonyithatja ezt. Az államügyész ur azt mondja, hogy én mint a patkány elmenekültem a sülyedő hajóról; én nem voltam a hajón, de rámentem akkor, midőn az sülyedni kezdett. (Nagy izgatottsággal): Én olyan ember va-

gyok, akiben van erély és akaraterő, a lélekjelenlétem megvolt mindig, — most az egyszer elhagyott. Félig ájultan rohantam ki. A hiressé vált mondás: „Minden meg van mentve!“ már akkor el volt terjedve. Elmentem egyik jó barátomhoz, s azt mondtam neki: „Tönkrejutottam, de hál' istennek, egyetlenegy ember sem vesett oda.“ Otthon, fél 10-kor hallottam, hogy emberek is estek áldozatul. Siettem Marx báró rendőrfőnökhöz, s hallottam, hogy hatvan áldozat van. Ez leirhatlan csapás volt rám nézve. A rendőrfőnök azonban meg akart nyugtatni s ezt mondá: „Milyen szerencse, hogy a gáz le volt zárva, mert különben légbe röpült volna az egész városrész!“ Otthon rettenetes éjet éltem át“.

Az ülést félórára fölfüggesztik.

A tárgyalás folytatása:

Dr. Pelser államügyész: Ön a világítást illetőleg a szinházfelügyelő bizottságtól két rendeletet kapott, mi történt azokkal? — Jauner: Az egyik példányt Giesrau kapta. — Áll. ü.: Vett-e ön arról tudomást? — Jauner: Idő kellett hozzá. — Áll. ü: Minő felvilágositást nyujthat ön a mentő lépcsőkről? — Jauner: A mentő lépcsőkhez vezető ajtók fölirattal voltak ellátva, a kulcsok nála és dr. Springer felügyelőnél állottak. — Áll. ü.: Gyakran volt-e az inspektor a házban? — Jauner: Mindennap. — Áll. ü.: Mióta nem volt bent dr. Singer? — Jauner: Azt határozottan meg nem mondhatom. — Áll. ü.: Minő módja volt a pénz folyóvá tételének? — Jauner: A segédszemélyzetet Giesrau és dr. Singer, mint az ő meghatalmazottai fizették ki. — Jaunert ezután még több védő kérdezte ki, s ezután következett

Nietsche világitási inspektor kihalgattatása. Mindenekelőtt ártatlannak jelenti ki magát, s elfogódva magyarázza szavait, mikbe az elnök és az államügyész gyakran belevágnak, s beható részleteket kérdeznek tőle a katasztrófát illetőleg. Nietsche épen kiment az utczára meggyőződni, hogy a villamos világitás sikerült-e a szinház homlokzatán; amikor tudta, bogy egy sufita ég, intézkedett, hogy azt rögtön lebocsássák; hogy azután mi történt: elszakadt-e a függő láncz, vagy más baj, annyi tény, hogy a szufita ujra fölröpült a zsinorpadlásra, s akkor egyszerre azt láttam, hogy egy asszony égő ruhával fut keresztül a szinpadon; az ajtónál Giesrau jött elém, hogy segitséget nyujtson. Kurz Károly azt állitja, hogy az ajtót én nyitottam ki, de eddigi kopogtatásaira senki az ajtót ki nem nyitotta.

Elnök: Mennyi ideig volt ön a Ring-szinháznál? — Vádlott: „Szerződésem teljesen arra szoritkozott, hogy a világításról és villamosságról én gondoskodjam. — Elnök. — Tehát önre volt bizva az egész ház világitása? — Vádlott. Igen. — Miként vizsgálta ön meg a gazometert többed magával?“ — Vádlott. Az emberek itt jártak keresztül a néző térre. — Elnök. Honnan lehetett a gázvezetéket lezárni? — Vádlott. Volt egy központi óra, s a csöveknek külön csapjuk. — Államügyész (Nietscséhez): Honnan tanulta meg ön a gázzal való elbánást? — Vádlott. Egy arról szóló könyvből, melyet Giesrautól kaptam. — Dr. Benedikt (Nietsche védője): azt inditványozza a törvényszéknek, hogy Baholdt Balduin hallgattassék ki mint tanu, megállapitandó, hogy mennyi gázanyag szükséges a motorhoz? — Elnök erre megjegyzi, hogy a gázvezeték terve után talán valamelyik szakértő adhatna e kérdésre legbiztosabb feleletet, — mire Benedikt azt mondja, hogy a feltaláló sokkal találóbb feleletet adhat, hogy ha ahoz még Nietsche vallomása is járul.

A tárgyalást a mai napra ezzel befejezték.

Holnap folytatják és befejezik a vádlottak kihallgatását, mig a harmadik tárgyalási napra a tanuk kihallgatása van kitüzve.

APRÓSÁGOK.

— Karr Alfonz —

— Lám, lám, te Párisban vagy?

— Igen, ide jöttem dolgozni . . .

— Ma már nem dolgoznak többé az emberek, hanem játszanak a börzén.

— Szeretném tudni egy kicsit, hogy mi foly ott.

— Minden jól megy. . . . Az északi részvények emelkednek.

— De . . .

— Óh, azzal senki se törődik . . .

— És . . .

— Mit tesz az? A fődolog az, hogy pénzt nyerjünk. Egyedül a pénz . . .

— Ez mindig igy volt egy kicsit. — De régebben nem vallották be ily nyiltan; nem dicsekedtek vele.

Ma már képmutató sincs többé.

*

Nagyon furcsa volna, ha szavukon fognók az erkölcs-tanárokat, s az erény hirdetőit.

Nem tudják megérteni, hogy azok a hibák, melyek ellen ők annyi szót árulnak, a társadalommal együtt járnak. Vegyük csak: hányan halnának meg éhen egy hét alatt, ha egy tollvonással eltörölnők a hét fő bünt, — kezdve mindjárt azokon, kik épen állásuknál fogva vannak hivatva átkokat szórni e bünök elkövetői ellen!

Töröljük el a bünöket, én nem bánom; csakhogy akkor mondjunk le a fényüzésről, a nagy, és fővárosokról, töröljük el Párist a föld szinéről, s térjünk vissza a berkek bükköseibe.

*

A mindennapi kenyér.

Midőn reggelenként egy püspök, és kertésze imádkoznak, teszik ezt mindketten ájtatos szavakban.

Mindketten igy szólnak istenhez:

— Add meg uram a mi mindennapi kenyerünket!

Meg vagyok győződve, hogy a püspök nagyon kedvetlenül venné az istentől, ha ugyanazon egy mondatot, melyet mindkét fülével hall, ugyanazon egy módon értelmezné.

Valóban, a kertész tisztán, és képlet nélkül beszél: a mit ő kér, az valósággal bizonyos mennyiségű sült kenyér, mivel eltartsa magát, és családját. Mig ellenben ő méltósága az isteni jóságtól remélt kenyér alatt ért: egy jó ráklevest; pisztrangot Léman taváról, s legalább is egy fáczánt szarvasgombával melléje; — mert ha a pisztrangnak nincs jó kisérete, bizony még azt mondhatná a Mindenhatóról, a mit XIV-ik Lajos a bukásakor:

— Hogy bánik velem az Isten! és pedig mindazok után, a miket érette tettem!

*

Fejedelmek és költők.

Az anyagi dolgokban hatalmas embereknek, a nagyoknak, mint egykor nevezék őket, sorsa sokban hasonlit a költők sorsához, csakhogy megforditott értelemben.

A költőt, a világszerű irót a távolban tisztelik, és bámulják; közelben pedig irigységgel, és megvetéssel illetik. Még rokonai és barátai is csak hosszas tusakodás után fogadják el a távol eső közönség véleményét. És a mint egy latin mondá:

— Imádják őket ott, a hol nincsenek; megégetik ott, a hol vannak

A nagyokkal épen ellenkezőleg áll a dolog.

Környezetükben majd megsüketülnek a sok hizelgéstől, majd megfulladnak a sok tömjénfüsttől; a távolban pedig föl sem vétetnek, s olykor rágalmaztatnak.

*

Hiuság.

Az ember érti a ruházattal üzött hiuságot bizonyos esetekben: igy a mohikán, az általa megölt és skálpirozott egyén hajzatából készült övvel; Hercules a Néméa általa megfojtott oroszlánjának bőrében; Apollo a nyilvesszői alatt elhunyt kigyó pikkelyeivel föl ékesitve, büszkék lehetnek győzelmi jelvényeikben.

De hogy napjainknak egy majma egy ártatlan kos bőrébe, vagy önvédelemre képtelen hernyó selymébe bujjon, fölemelt fővel haladjon, s másokat még megvetőleg lenézzen: ez engem mindig csodálattal lep meg.

*

Denis asszony egy alkalommal Zairet játszta Voltairenél.

Egy ember dicséretekkel halmozza el.

— Hogy az ember e szerepet jól adhassa, fiatalnak, és szépnek kell lennie! — jegyzé meg Denis asszony.

— Óh asszonyom, ön szépen bebizonyitotta az ellenkezőt!

T. G.

SZINHÁZ, ZENE.

Nemzeti szinház. „A furcsa háboru“ második előadása élénkebben és élvezhetőbben folyt le, mint az első, s e szerint engedékenyebbek lehetünk.

Operettünk nem dicsekedhetik nagy tehetségekkel s a közönség különös vonzalmát sehogyse tudja felkölteni. A legujabb operettekkel tett kisérletek hiuknak bizonyultak s a fölelevenitésökkel jobb időre várakoznak.

Strauss operetteje is e sorsban fog osztozkodni a jelekből itélve. Ha dalművünk volna, akkor e jelenséget figyelemre se méltatnók, hanem hallgatagon örülnénk neki; igy azonban a közöny felett sajnálkoznunk kell, mivel ez a zene iránti érzéketlenséget bizonyitja. Pedig Strauss szép zenéje megérdemelné, hogy valamikép sutba ne kerüljön s e végből czélszerű volna a szövegből egyetmást kitörülni.

Sziklai k. a. Violettát személyesitette s ez úttal kellő elevenséggel, kifejező vonásokkal, tapintatos felfogással játszott s bár énekében a szineknek inkább csilláma, mint fénylő ragyogása villan meg, az első felvonás koloratur részleteit szépen és hatásosan dalolta, nem különben a második felvonás szép dalát, melybe a fagot oly furán szól bele.

Érczy ur Umbertoja sok szeretetreméltósággal birt, de játékából és énekéből hiányzott az, a mi legfőbb, — a bensőség.

Grootot Márczel, nejét Bátekné játszották. E két bolygó hollandi fonák viszonyában tág tere nyilnék a szellemességnek, de miután ezt teljességgel nélkülözzük, örülünk, ha a hagymaizű viczczelődésből Groot ur minél többet enged el s dicséretére legyen mondva Márczellnek, erre igyekezett is; de bizony nem lett tulipán a hagymából, csupán azon okból, mivel a vörösbagyma sohasem nyit tulipánt. Batekné kedves hollandi nőt mutatott be Elzában, s kellemes lágysággal énekelt Balthazár-refrainu dalát élénken tapsolták meg. Ifj. Szilágyi a nőies Sebastiani marcheset kiváló gonddal és ügyességgel jelenitette; a legkevésbbé sem tulzott s ennek köszönheti a sikert. De kivánatos volna, hogy hanghordozásában több változatot s erősebb hangsulyozást tegyen, nehogy elmosódjék a különben is szintelen alak; eddigi felfogását azonban semmi áron ne hagyja el. Második felvonásási keringőjének végtelenül behizelgő dallama mindenkit elbájolt s Szilágyi kellő szinezéssel emelte ki a kiemelendőket.

Körösiné erőtlen Artemisia volt, mig Vendrei Pamfiliojának hatalmas segitségére volt a fagot sokat jelentő hangja, arra nézve, hogy a comicai hatás teljes legyen.

A rendezésben a régi chablonon sem mi változás nem történt, legfőnnebb a costume-ök sokféleségét emlithetnők föl, de van köztük egy némely nevetséges is.

*

Történelmi zenemű. Schauer Ferencz, az „Atala“ szerzője, befejezte Prónay István „Világosi katasztrófa“ czimü szimfóniai költeményének hangszerelését. E szerzemény, melyet Prónay már körülbelül 25 évvel ezelőtt irt, történeti programmzene, melyhez a 48-as évek küzdelmei adták az anyagot. Az első rész a vig tábori életet festi, azután drámaibb vonással áttér a „Gotterhalte“-ba, mely a távolból látszik közeledni. Ezt azonban az erős ütemekben megszóllaló Rákóczy induló elnyomja, mig végre ez is elenyészik, és a világosi katasztrófát átható erejű, sötét hangulatu zene fejezi ki A mű végét Kossuth nótájának átdolgozása képezi. Schauert, ki e művet hangszerelte, nagyon meglepték annak dallamai és az egésznek földolgozási modora.

*

Magyar szintársulat Trieszt-ben. A népszinház igazgatósága ajánlatot kapott a trieszti német szinház igazgatóságától, hogy három nyári hónapra vigye le a társulatot, s a trieszti kiállitás tartama alatt rendezzen ott népszinmü- és operette-előadásokat.

KÉPZŐMÜVÉSZET.

„Krisztus Pilátus elött“ Munkácsy nagy festménye, vasárnap tétetett ki először Londonban a Conduit streetben levő képtárban közszemlére. A lapok már előre hasábokat irnak felőle, s mindannyi magasztalással emlékezik meg róla s egyuttal Magyarországról is. A „Daily Telegraph“ szerint e mű nem csak a müvész legjelentékenyebb munkája, hanem általában véve igen jelentékeny alkotás. Aesthetikailag realistikus, de technikai szempontokból nem, mert a legszélesebb kezelés van benne. Az árnyékolásban valódi mesternek tartja, ki a nélkül, hogy utánozná, Rembrandt nyomát követi. Érdekes az a jelenség, hogy Angliában, hol tudvalevőleg a bibliai ismeret széles körben el van terjedve, a műkritikusok általában részletesen kiterjeszkednek a mű tartalmára s theologiai szempontból akarják az egyes alakot magyarázni. Különösen sokat dicsérik Pilátust, kinek kifejező arczáról hosszasan beszélnek, s megelégedésöket fejezik ki, hogy azt lehetőleg történet hűen ábrázolta. Mily fogadtatásban részesült nagy hazánkfiának képe a közönség által, még eddig nem tudjuk, de a lapok egyhangu magasztalása után biztosan következtethetjük, hogy ott is tömegesen látogatják a remek müvet.

HIRHARANG.

Kolozsvár, április 26.

* **Két szép költeményt** közlünk lapunk mai tárczájában, melyekre különösen felhivjuk olvasóink figyelmét. Egyiket Jókai Mór irta, a másikat Komócsy József, s ez utóbbi válaszul szolgál az előbbire. Komócsy versét egyidejüleg adjuk a „Hon“-nal. (Jókaiét tegnapra későn kaptuk.)

* **Quod si vero nos** . . . A szászoknak leczkét kell adni még alaptörvényekből is, mert nem ismernek más törvényt, mint azokat, melyek kiváltságaikról szóltak. Gött János brassói nyug. polgármester — mint első czikkünkből kitetszik — a vizsgáló biró előtt méltóztatott foglalkozni a koronázási esküvel is, meghamisitva annak értelmét. Közöltük ennek folytán az 1867. II. törvényczik 1-ső § át, melyben a „Szentül és sértetlenül megtartandjuk“ stb. után ott áll: „kivéve mindazonáltal II. András 1222 ik évi törvényének azon megszüntetett záradékát, a mely igy kezdődik „Quod si vero nos“, ezen szavakig „in perpetuum facultatem.“. . . Nos hát hogy hangzik II. András annyiszor emlegetett arany bullájának e megszüntetett záradéka? Tájékozatlanságukban megcsalt szászok felvilágositására ime ide igtatjuk: „Hogyha pedig mi, vagy utódaink valamelyike, bármikor ezen rendeléseink ellen véteni akarnánk, álljon szabadságukban ezen levél erejénél fogva, minden hűtlenségi vétek nélkül, mind a püspököknek, mind más uraknak s az ország nemeseinek, öszvesen és egyenként, jelenleg s jövőben és jövendőben, nekünk és utódainknak ellenállani és ellenmondani örökre.“ Ez a záradék van megszüntetve! És hát ezáltal nem épen magában a királyi esküben van-e **határozottan** és **félreérthetlenül** kifejezve az, hogy törvényhozási uton hatályon kivül helyezett rendelkezésekhez — hatályban levő törvényekkel szemben — csak felségsértően, hazaárulással lehet ragaszkodni? Ki perhorrescálja még a királyi esküt is? ki lázit ellene? — **a szászok!**

* **Városi közgyülés.** A városi bizottság f. hó 28-ik, esetleg folytatásul a következő napjain a városház IV. számu termében közgyülést tart, melynek tárgyai: 1. Belügyminiszteri leirat a számonkérőszék szervezése tárgyában. 2. Belügyminiszteri leirat az 1882. évi városi költségvetés tárgyában, tanács és szakosztály véleményével. 3. Belügyminiszteri leirat a bejelentési hivatal szervezése tárgyában. 4. Felterjesztés a közoktatási miniszter urhoz az ipartanmühelyek tárgyában. 5. Pestmegye felhivása a szent István-szoborra leendő adományozás tárgyában. 6. Ugyanannak felhivása a veres keresztegylet pártolása iránt. 7. A kabala-pataki erdő eladási ügye. 8. Az iparisko1ák 600 frtnyi évi segélye, elszámolási módozatának elvi megállitása, szakosztályi véleménnyel. 9. Gr. Bethlen Gergely vár. biz. tag inditványa a májális-utcza szabályozása tárgyában. 10. Kővári Mihály ügyvédnek közhely megvétele iránti kérése. 11. Előterjesztés a gr. Rhédey János hagy. ellen inditandó per tárgyában, szakosztályi véleménnyel. 12. Számvevőszék jelentése 1881 évi működéséről. 13. Számvevőszék jelentései. a.) Dr. Hintz György, mint a sétatér-egylet pénztárnokának, b.) Móritz István, mint a torna vivoda egylet pénztárnokának, c.) Moritz Sándor, alsójószági felügyelőnek 1880. évre vonatkozó számadásuk tárgyában. 14. Budapesti regále-jogot gyakorló iparosok kérelme a regále-jogok végleges rendezése iránt a képviselőházhoz intézett folyamodványuk pártolása tárgyában. 15. Tanácsi előterjesztés a Lövölde melletti szamos part megerősitése tárgyában. 16. Pákey Lajos v. mérnök kérelme, tanulmányi utjára, költségeinek egszavazása iránt. 17. Philippi Gyula viselőr vállalkozó kérelme némely fuvarok tárgyában. 18. Kun Mihály kérelme bérbeengedés tárgyában. 19. Bartha Márton kérelme bérbeengedés és bérlet megszüntetés iránt. 20. Választás a megürült tanácsjegyzői állásra.

* **A Karolina-kórház és egyetemi épitkezések** ügyében nehány nap óta vegyes bizottság tanácskozik a megyeháznál gr. Esterházy Kálmán főispán elnöklete alatt. — A bizottság dr. Grósz Lipót belügy-, dr. Markusovszky Lajos közoktatásügyi osztálytanácsosokból, valamint Hauszmann Alajos műegyetemi tanárból és Wéber Antal műpitészből áll. Föladata: a Károlina kórház viszonyainak megvizsgálása s az egyetemi épitkezések fölött való tanácskozás. Természetes, hogy e vizsgálat és tanácskozás az itteni érdekelt körök bevonását is szükségessé teszi. A kórházban már eddig is minden szobát apróra megvizsgáltak; az épitkezésekre nézve pedig tervbe van véve az alsószénutcai kórházi telek mellett levő Tompa-féle telek megvásárlása, hogy az igy kibővitett helyre, az egyetemi kórházon kivül, élettani, boncztani és törvényszéki orvostani intézeteket épitsenek. A bizottság már annyira előhaladt munkálkodásában, hogy legfőlebb pár nap alatt befejezi tanácskozásait.

* **Uj járdákkal** szépitik e tavaszon a várost. A szükséges gránit-koczkákat már össze is hordták a nagymalom-utczában, s az óváron keresztül, Kornis-utczától bástya-utczának a sétatér-utczára szögellő végéig; tehát oly két vonalon, melyeken nagyon élénk forgalom tapasztalható.

* **Az erdélyrészi tanfelügyelők** értekezletéről, melyről már tettünk említést, ezeket irják apr. 24 ről lapunknak a fővárosból: Az erdélyrészi tanfelügyelők közül hetet f. hó 23-ra Budapestre idézett fel a közoktatási minister, tárgyalandók az erdélyi tanügyi viszonyokat. Április 23-án Gönczy miniszteri tanácsos elnöklete alatt folyt a tárgyalás, 24 én pedig délelőtt 10 órától 1 óráig a miniszter elnöklete alatt folytattatott s 25-én hihetőleg befejeztetik. Megállapittatott, hogy az erdélyi részekben mely községekben minő költséggel lehetne állami elemi, felső népiskolákat, kisdedóvódákat és ipartanműhelyeket létesiteni. Ezen kivül komoly tanácskozás tárgyává tétetett a községi iskolák, statistika, nyugdij, épités és tanitói ügyek. A megállapodások egy része oly természetű, hogy nyilvánosságra nem hozható, de egy általában a tanügyi miseriák megszüntetését hathatósan elősegitendik. A tanácskozásban résztvett tanfelügyelők a következők: Gáspár János, Koós Ferencz, Kerekes József, Réthi Lajos, Moldován Gergely, Váradi Károly és Sándor Mózes. A miniszter e lépését mindenesetre szivesen veheti a közönség, és részünkről sikert kivánunk e mozgalomnak.

* **A székely egyleti** első takarékpénztárnak lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét.

* **Vers a szászokról.** Ama hangulat jellemzésére, melyet a szászok rút viselkedése szélesebb körben is méltán föl kelt — közöljük a „Borsszem Jankó“ legujabb számának következő versét:

A bakszászok.

Tüntetni a kirugott Schulvereinért
Feltámadának a bakszász fiuk;
Számukra nincs elég nagy szemtelenség,
Szivük — akár a Schulverein — hazug.
Csak nem javult meg még a bakszász vér,
Mind összesen: egy fakovát sem ér.

—

Honárulásra is ugy mentek egykor,
Mint más nemzet a honmentésre ment,
S most is hizelgő csókokkal boritják
A konkolyhintő, hitvány idegent.
Csak nem javult meg még a bakszász vér,
Mind összesen: egy fakovát sem ér.

—

Ki merne lenni más ilyen galád,
Ily kigyóhálát keblében ki hord? . . .
El kell söpörni országunk szinéről
E hűtelen fajt, mint a szél a port!
Sohsem javul meg az a bakszász vér,
Mind összesen: egy fakovát sem ér!

* **Száz pengőforint az ára** a Czáj (Zay) ur „szász hazafiságá“-nak. A brassói képviselő ur ugyanis a világért sem ingyen védelmezte Gött Jánost a nagyszebeni esküdtszék előtt, — a mint ez affféle „népvezér“-től bizonyára méltán megvárható. És nem kevéssé tanusitja Zay Adolf arrogantiáját, hogy fogyatékos beszédjét épen száz frtra taksálta. Csakhogy rosz helyre fordult a fizetségért; mert „védelmi költség“ czimén — a kir. ügyészségtől követelte a pészt. A törvényszék azonban visszautasitotta ez alaptalan követelést, s most Zay Adolf perelheti Gött Jánost a száz forintjáért.

* **Egy derék román férfi.** Nagysomkutról irják az Egyetértésnek. E hó 17-dikén este 9 órakor a kővárvidéki olvasóegylet lakomát rendezett Popescu János berladi (romániai) tanárképezdei igazgató, a román csillagrend lovagja s több más rendjel tulajdonosa tiszteletése. Popescu 1848 után ment ki Romániába, hol fényes carriéret csinált. Legfőkép a népnevelés terén működött s működik ma is jeles sikerrel. Popescu a magyar-román barátság őszinte hive. Felköszöntőjében, melyet a magyarokra mondott, hangsulyozta, hogy a román népnek első és legfőbb kötelessége a müvelődés, azon szinvonalra való emelkedés, hogy vele mint számbavehető néppel szövetkezhessenek. Mikor ő e müvelődés elömozditására törekszik, a román-magyar barátság lebegett s lebeg folyvást szeme előtt. A kővárvidéki magyarság nagy számmal volt képviselve és a magyarbarát román férfit többszörösen kieüntették.

* **Lopás.** Deésen a mult hét végén egy ottani kereskedőtől 800 frt. készpénzt, és több értékes tárgyat loptak el. Az ottani rendőrség kinyomozta, hogy a tettesek Kolozsvár felé vették utjokat, s már esti 7 órakor táviratot adott fel a helybeli rendőrséghez. Ezen kivül Miklós Sándor deési alkapitány is azonnal ide sietett csendőrökkel, kikhez itt Fái rendőrbiztos adatott nyomozás végett. A megetett nyomozat kideritette, hogy a két tettes városunkban több helyen megfordult, nagyobb ruha és uti-börönd bevásárlásokat tett, s innen N.-Várad felé indultak tovább. Nagy valószinüséggel már itt le lettek volna tartóztathatók; de a deési távirdaállomásról az ottesti 7 órakor föladott táviratot csak 9 órakor továbbitották, s az itteni rendőrség csak ½10 órakor kapta meg! Ekkor a tettesek már nem voltak városunkban. Rendőrségünk táviratozott N.-Váradra, hol egy tegnapi távirat szerint a két tolvaj meg is csipetett Veinberger Emánuel, és Teszler Lipót személyeiben. Egyik 19, a másik 16 éves. Még meg volt náluk 400 f. készpénz. Ma érkeznek vissza Kolozsvárra, honnan azonnal Deésre továbbittatnak.

* **Minta gazember.** A gasteini fegyházban nemrég hunyt el a linczi illetőségü Stolczberger Mihály. 1821-ben született, s más 11 éves korában többnemü lopás miatt nyilvánosan megvesszőzték. 17 éves korában, midőn már a rendőrség többször kisebb büntetéseket szabott reá, Linczben két évi fegyházra itélték. Alig szabadult ki innen, 1840-ben lopásért 8 hónapra, s 1841 ben hasonlókép lopásért 16 hónapi sulyos fogságra itélték. 1843. besorozták, de itt is lopott, kétszer megszökött, először 50 botütést kapott s másodszor 300 ember közt hatszor futtatták. 1844-ben lopás miatt nyolczszoros vessző futásban (4800 ütés) részesült. 1845 ben áprilban ujabb szökés s lopás miatt kilenczszeres vesszőfutást szenvedett 300 katona közt (5400 ütés) s ugyanez év julius havában lopás miatt 30 ütést kapott. 1846-ban szökés lopás miatt 300 katona vesszője közt tizszer kellett végig futnia (6000 ütés), ez év julius havában ismét ily büntetést kapott s szeptemberben 80 ütést. 1847-ben ujabb szökés s lopás miatt három évi erős fegyházra itélték. 1849 ben nyolczadszor szökött, ekkor 7 évi sánczmunkára itélték s kimondták, hogy örökre méltatlan a katonai állásra. 1856-ban, mint czivil, fogságért 4 havi börtönre, 1858-ban márcziusban fogságért 6 havi börtönre, októberben 5 évi nehéz fogságra, 1864 ben hat évi nehéz fogságra, 1872 ben öt évi s 1878-ban 6 évi nehéz fogságra itélték. Ez utóbbi fogságát, mely 1884 ben telt volna ki, már nem tölthette be, mert időközben meghalt. Az előbbiekből látható, hogy Stolzberger életének csaknem kétharmad részét fogságban töltötte s ezen kivül 160 bot-, s 25,800 vesszőütést kapott.

* **Róma „születésnapjának“**, mint az olaszok nevezik, 2635 évfordulóját ünnepelték meg április 21-én. A kapitolium és a középületek nemzeti és városi lobogókkal voltak diszitve. A Pantheon egész nap nyitva volt a közönség részére. A király és királyné, kiket Bacelli közoktatási miniszter fogadott, megtekinték az ásatásokat a forumon és a Regiának itt talált maradványait. A forum este bengáli fénnyel volt világitva. Előtte való nap pompás márványtáblát találtak e feliratával: „Senatus Populus que Romanus pecunia publica faciendam curavit.“

Nyilvános köszönet. A kolozsvári ipariskolák részére a kolozsvári takarék-pénztár 100 frtot, a kolozsvári kisegitő takarék-pénztár-hitelszövetkezet 50 frtot, tkts. Széky Miklós gyógyszerész ur 20 forintot voltak szivesek adományozni. Városunk iparos tanulói szellemi kiképezésén munkéló intézetünk évek hosszu sora óta szerencsés az igen tisztelt pártoló hazafias támogatását élvezni s azért, midőn e tanévben is ismételten kegyesek voltak arról példát-adólag megemlékezni: igen kedves kötelességet teljesitünk, midőn a nyilvánosság terén is kifejezést adunk hálás köszönetünknek. Kolozsvárt, 1882. april 25-én. A felügyelő bizottság nevében: Kiss Sándor, az iparisko1ák igazgatója.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák államvasútnak a magyar kormánnyal kötött egyezményét Ausztriában nagy megütközéssel fogadták. A bécsi sajtó még mindig kételkedik abban, vajjon ez egyezmény ratifikáltatni fog-e, és azt mondja, hogy az egyezmény élénken emlékeztet a déli vasút hálózatának az 1859-ki békekötés folytán történt kettéválasztására. A N. fr. Presse egyebek közt azt állitja, hogy az egyezmény nem a békét jelenti, hanem a feltétlen meghódolást az osztrák államvasút részéről. — Egyszersmind felhivja az osztrák kormányt, hogy minden erejével törekedjék oda, hogy a végleges szerződés végre ne jöjjön. — Az egyezményre vonatkozólag a következő ujabb részleteket jelentik: Miután az államvasút vonalai teljesen külön választatnak, két igazgatótanács fog létesittetni. Az osztrák igazgatótanács hét osztrák állampolgárból és hét francziából, a magyar igazgatótanács hét magyar állampolgárból és hét francziából fog állani. F. évi jun. 19-én rendkivüli közgyülés hivatik össze, melynek a szerződés be fog terjesztetni. A magyar kormány októberben terjeszti a szerződési javaslatot a ház elé. A szerződés végleges megkötésére határidőül 1883. évi január 1-je tüzetett ki.

A német birodalommal kötött kereskedelmi szerzödés értelmében, a szerződött államok kereskedői reszére, az ugynevezett kereskedelmi igazolványok kölcsönösen lesznek kiállitandók. Ezen igazolványoknak kiállitása tárgyában a császári királyi és magyar királyi miniszteriumok között közelebb folytatott tárgyalások — mint Bécsből jelentik — már teljesen befejeztettek. Az emlitett miniszteriumok megállapodása szerint, ezen igazolványoknak a magyar állam kereskedői részére leendő kiállitásra a magyar királyi belügyminiszter jogosittatott fel.

Időjárás april 25. Európában: A depresszió (750) a kontinens északi, a nagy légnyomás (762—763) annak déli részében van. Az idő erősbödött szelekkel többnyire változó felhőzetü, helyenkint esővel, délen derült; egészben nagy meleggel. Hazánkban: Többnyire nyugati, részben, délies helyenkint erős szelek mellett a meleg északkeleten még nagyobb lett; a légnyomás általán keveset változott. Az idő északnyugaton többnyire felhős, borus, esőtlen; délkeleten közepes derült. Késmárkon vihar volt. — Kilátás a jövő időre. Hazánkban: Északkeleten többnyire felhős, borus időt várhatni helyenkint zivatarral; délnyugaton közepes derült melegebb lesz.

TÁVIRATOK.

Bécs, apr. 26. Az osztrák delegatió a közös szavazás alkalmával eldöntendő kérdést a magyar-delegatiótól javasolt szövegezésben elfogadta, mert erre van precedens és az üzenetváltás késedelmet okozna. A közös szavazás ma van.

Fiume, apr. 26. A regnicoláris küldöttség megválasztása, a javaslat el nem készülte miatt, a jövő közgyülésre halasztatott.

Bukarest, apr. 26. Tárgyalások folynak Kogolniceanu és Rosetti közt, hogy a Duna-kérdésben az ellenzék a kormánypártot támogassa Ausztria Magyarország követelései ellenében.

Bécs, ápr. 26. A delegációknak ma délelőtt megtartott közös ülésén mindkét részről 53 delegatus volt jelen, minek következtében kisorsolás nem volt szükséges. Az ülésben Haynald bibornok-érsek elnökölt. Igennel 45 delegatus szavazott, köztük egyetlen magyar, gróf Széchen; 59 delegatus nemmel szavazott. E szerint a törlés fenn marad. Az osztrák delegatusok közül nyolczan szavaztak a magyarokkal.

Nemzeti szinház.

R k. bérlet 9. szám.
Kolozsvártt, csütörtökön, 1882. április 27-én:

EGY MILLIÓ!

Vigjáték 4 felv. Irták Labiche és De La Cour, forditotta Szerdahelyi Kálmán.

Kezdete 7 órakor, vége 10 előtt.

Pénteken, ápr. 28-án

AZ ÜDVÖSKE.

Operette 3 felv.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Ajtai K. Albert.

Lap- és kiadótulajdonosok:
K. Papp Miklós örökösei.

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 1091—1882. polg. **HIRDETMÉNY.** (245) (2—3)

A sz.-udvarhelyi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy a FIRTOS-VÁRALYAI közhelyek arányositása iránt beadott kereset tárgyalására határnapul 1882. évi junius hó 26-ik napja reggeli 9 órára Firtos-Váralya községébe a község házához kitüzetett, melyre az érdekelt közbirtokosok a törvényes következmények terhe alatt oly figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy a keresetet ezen törvényszéknél és a firtos-váralyai községi elöljáróságnál megtekinthetik.

A kir. törvényszéknek Sz.-Udvarhelyt 1882. április hó 13-án tartott üléséből.

FLORIAN JÁNOS,
kir. törvényszéki elnök.

Sz. 2993—1881. polg. **HIRDETMÉNY.** (243) (3—3)

Szilágymegyében kebelezett MENYŐ község határa tagositási ügyében megkészitett uj birtok elhelyezési tervezet alapján, az 1880. évi XLV. évi t. czikk 26. §-a értelmében tartandó tárgyalás határnapjául 1882-dik évi junius 27-ik napja Menyő községébe kitüzetvén, azon határidőre az irt község összes birtokossai megidéztetnek.

Kelt a zilahi kir. törvényszéknél 1882. évi márczius hó 8-án.

Sz. 1172—1882. polg. **HIRDETMÉNY** (244) (3—3)

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Bagoly János és társainak, Kiss Áronné és társai, mint a sepsi-szt-királyi birtokosság összesége ellen meginditott arányositási ügyében a Szacsvay Sándor kir. törvényszéki biró vezetése mellett megtartandó megengedhetőségi tárgyalás határnapját SEPSI-SZENT-KIRÁLY községi házához **1882. május 15-én** délelőtti 9 órára tüzte ki.

Mire az összes érdekelt feleket a birtokrendezési eljárás 15-ik §. terhe mellett azon kijelentéssel idézi meg, miszerint a keresetet itten és a sepsi-szent-királyi elöljáróságnál megtekinthetik.

A kir törvénászék üléséből Kézdi-Vásárhelyt, 1882. évi april hó 13-án.

Szám **204**—1882. (246 2—3)

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. közmunka- és közlekedési miniszterium az 1882. évi april hó 17-én kelt 5430. számu rendeletével a héjjasfalva-csik-gymesi államut 68—69 és 70—71 klm. szakaszán lévő 155., 156., 158 és 159. sz. fedköves faragottkő áteresz helyreállitását 805 frt 24 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok foganatositásának biztositása czéljából az 1882. évi junius hó 27-ik napjának d. e. 10 órájára az udvarhelymegyei m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számitandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépitészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Kelt Székely-Udvarhelyen, 1882. évi április hó 22-én.

Udvarhelymegyei m. k. épitészeti hivatal.

HIRSCHFELD GYÖRGYNÉ

MEGÉRKEZVÉN BÉCSI UTJÁBÓL,

van szerencséje tisztelettel jelenteni a n. érd. **hölgyközönségnek**, hogy

NŐI PIPERE ÜZLETÉT

e nyári idényre személyes bevásárlás által a legujabb

párisi és bécsi divatczikkekkel

UJOLAG BERENDEZTE.

Bátorkodik tehát azon nagybecsü pártfogásért és megrendelésekért esedezni, a melyben eddig is részesülni szerencsés volt.

Kolozsvárt, belszén-utcza 5. sz. a. (247 1—3)

433—1882. (249 1—2)

Árlejtés.

A kolozsvári r. kath. anyatemplom

belmonostor-utczai 11. és 13. számu telkein levő épületek

átalakitására, illetőleg ujból készitésére a plebániában megtekinthető terv, költségszámitás és föltételek szerént 939 frt bánatpénzzel ellátandó s **ugyanott e hó 29-én déli 12 óráig** benyujtandó zárt ajánlatok mellett, melyek közül az egyházi választmány bármelyiket elfogadhatja vagy esetleg mindeniket vissza is utasithatja, ezennel pályázat nyittatik.

Kolozsvár, april 25. 1882.

Dr. Éltes Károly,
plebános.

Kerestetik

egy jó bizonyitványokkal ellátott — lehetőleg nőtelen — gyakorló

segéd mérnök

műszerekkel ellátva. Értekezhetni levélben vagy személyesen Déván alólirottal.

Lázár Farkas
jogs. urbéri mérnök.

(241 2—3)

Figyelmeztetés!!

Amerika viszonyairól való minden információ, az ország belsejében való életmód, az utazás oda, a kereseti forrás az alólirott hajózási ügynökség által szivesen ismertettetik. Utazó jegyek olcsón eladatnak.

BÁTORI ZSIGMOND által,
Budapest, király-utcza Dobler-bazár 23.
(219 5—10)

Tavaszi idényre.

BETEGH PÉTER

NŐI PIPERE RAKTÁRA

KOLOZSVÁRT

FŐTÉR.

DÚS VÁLASZTÉKBAN

megérkeztek és feltünő olcsó árban kaphatók:

a legujabb női tavaszi felöltők, por- és eső-köpenyek, napernyők, keztyük, kalapok, minden fajtáju csipkék és szakmámhoz tartozó számtalan, legutolsó divatu tárgyak.

Gyári raktár

miederekből 1 forinttól 8 forintig.

(208 7—100 Teljes tisztelettel: Betegh Péter.

Tavaszi idényre. Tavaszi idényre. Tavaszi idényre.

A székely-egyleti első takarékpénztár

folyó évi közgyülése elhatározta uj részvényeknek kibocsátását. Uj részvény 400 darab fog kibocsáttatni. Egy részvény névértéke 50 frt, a kibocsátási árfolyam 60 frt. A felülfizetett 10 forint a tartaléktőkéhez és a nyugdijalaphoz fog csatoltatni. Az uj részvények az 1883-ik évi üzlet osztalékában már részesülnek. A részvények részletekben is befizethetők és pedig:

az aláiráskor	6 frt	augusztus 1-ig	20 frt
május 1-ig	20 frt	október 1-ig	14 frt

Nem részvényesek is május 15-ig irhatnak részvényt alá.

Az aláirók részvény-utalványt fognak kapni.

Fél részvények nem fognak kibocsáttatni. Az ez évben fizetett osztalék 16% volt.

Székely-Udvarhelytt, 1882. april 24.

Ugron Gábor, ig. elnök. (248 1—1) **Ifj. Kovács Domokos**, pénztárnok.

Kerestetik

EGY HIRLAP-KIHORDÓ

Értekezhetni e lapok kiadóhivatalában.

Bejegyzett védjegy.

AMERIKAI

EREDETI SINGER

VARRÓGÉPEK

egy forint heti törlesztés mellett kaphatók

A GYÁR VEZÉRÜGYNÖKÉNÉL:

NEIDLINGER G. belközép-utcza 5. sz.

(240 2—*)

A Magyar Polgár

kiadóhivatala Kolozsvárt

HIRDETÉSEKET

ELFOGAD

A LEGOLCSÓBB ÁRÉRT.

kereskedők, gyárosok és iparosok

jelentékeny árleengedésben részesülnek.

Többször közlendő hirdetéseknél szintén árleengedés adatik.

Csodálatra méltó a természet ereje, ha az kellő módon alkalmaztatik.

A természet ereje:

Igy kiáltok én is fel, és önnek ezennel legbensőbb köszönetemet fejezhetem ki, miután hála légyen érte az istennek, az ön Winkelmayer-féle bojtorján gyökérszesz és hajkenőcs segélyt hozott számomra hajam kihullása ellen s annak ujra növésénél s csak azt óhajtanám, miszerint az igazság a világnak tudomására jusson. Kaufman P. Duklán.

Hét évig kopasz és szakáltalan, — mint a milyen 24 éves fiatal ember létemre voltam, csaknem kétségbeejtő. Az ön csakugyan csodálatraméltó és gyógyhatásos Winkelmayer-féle bojtorján gyökérszesz és hajkenőcsének használata utan alig két hónap alatt ismét tömött hajat nyertem, sőt még a szakálam is, melynek kinövésébe pedig még magam is kételkedem, igen szép sürün mutatkozik. Hála érte az Istennek s a természet gyógyerejének: önnek köszönetemet, miután legközelebb Bécsbe fel fogok rándulni, élő szóval fogom kifejezni. Kandler J. gépész Budapesten.

Az ön Winkelmayer-féle bojtorján gyökérszeszének néhány üveggeli használása után, parókámat, melyet már csaknem egy éve viseltem, ismét félretehettem s most ismét megvan a hajam, sőt több mint ezelőtt. Ezen eredményről nálam bárki is meggyőződhetik. Wendt J. jószágtulajdonos B. Lag. a Thaja mellett Alsó-Ausztria.

Én az ön valódi Winkelmayer-féle bojtorján gyökérszeszéből 2 palaczkkal hozattam magamnak s annak használata mellett, mind a mellett is, hogy alig vagyok még 20 éves, rövid pár nap alatt nagy és szép szakált kaptam. Ezennel hálás köszönetemet fejezem ki, maradtam tisztelettel Ifj. Maguser Lőrincz, Krappon (Kraina)

Legbensőbb hálás köszönetemet az ön Winkelmayer-féle bojtorján gyökérszeszért, — melynek három heti használata után, pompás tömött szakál birtokában vagyok. Én az ön csodálatra méltó készitményeit mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom. Berger József Elg. lovag, Bécs.

Ezen, valamint sok más száz elismerő és köszönőirat, melyek nálam **eredetiben mindenki által bármikor is betekinthetés végett ki vannak téve, a Winkelmayer-féle bojtorjángyökér-szesz és hajkenőcs** minden dicséretet feleslegessé teszik, mivel jó önmagát dicséri meg.

ÁRAI:

1 palaczk	Winkelmayer-féle bojtorjángyökér-szesz	90 krajczár.
1 tégely	„ „ hajkenőcs	50 „
1 palaczk	„ „ olaj	40 „

Postai megküldésnél (a pénzbeküldés vagy utánvétel mellett) csomagolásért 10 krral több.

Központi raktár Winkelmayer J. Bécs VI. Bürgerspitalgasse 21.

Kapható Kolozsvárt Széky Miklós gyógyszerésznél. Budapesten Török József-nél, gyógyszerész király-utcza 7. sz. Zágráb: **Mittelbach S.** gyógysz. Pozsony: **Karer J.** illatszerész Fischerthorgasse 6. Temesvárott: **Jaromiss E.** gyógysz. **Tarczay István** gyógyszerész. Gyöngyösön: **Mersitz Nándor** gyógyszerész. Debreczen: **Rothschnek Emil** gyógyszerész, valamint minden hirneves gyógyszertár- és illatkereskedésben.

A tömérdek hamisitás kikerülése végett csak arra kéretik mindenkor **Winkelmayer-féle valódi bojtorjángyökér** készitményt kérni s arra ügyelni, hogy minden palaczkon J. Winkelmayer, Bécs VI. Bürgerspitalgasse 21. czég legyen alkalmazva.

(222 2—12)

RÖGTÖNI HALÁL

Necrolin által.

POLOSKÁK, Necrolin által gyökeresen kiirtatnak.

BOLHÁK a Necrolin használata által megöletnek és örökre távol tartatnak.

MOLYOK, azoknak tojásai kiirtatnak a szőrmékből, ruhákból, butorokból.

FÉRGEK a barmoknál Necrolin bedörzsölés által rögtön elvesznek.

LEGYEK tönkre mennek csupán a Necrolin kigőzölgése által. — A Necrolin nem mérges, nincs kellemetlen szaga, nem csinál foltot a legfinomabb szövetben sem, és az egészségnek nem árt. Egy üveg ára 50 kr. (két üvegnél kevesebb nem küldetik).

Főraktár nagyban és kicsinyben való elárusitásra

E. Soxhlet,
Bécs, Mölkerbastei 8. sz.

Ismét eladók árleengedésben részesülnek. A Necrolin majd minden hiteles gyógytárban és füszerkereskedésben kapható. (212 8—30)

Cs. k. szab. javitott

gyepkasza

nélkülözhetlen minden kis és nagy kerttulajdonosnak, könnyen kezelhető és szapora munkáju. Metsz-szélessége 400 és 500 mm. Ára 10 és 12 forint. (Mintegy 13,000 van már forgalomban.)

KRAUSS és TÁRSA

gépgyára Bécsben, Währing, uri-utcza.

(180 9—15)

K. Papp Miklós örököseinél kapható

a m. kir. belügyminiszterium jóváhagyása mellett készült

SZOLGÁLATI

CSELÉDKÖNYV,

mely mindig nagy mennyiségben készletben található

Megrendelések még a megrendelés napján elküldetnek, csomagolás nem számittatik.

Ugyancsak K. Papp M. örököseinél kapható:

Gyakorlati szabályzat

a magyar

tüzoltó testületek

részére.

Hivatalos kiadás.

Ára füzve **40** kr. Postán küldve **42** krajczár.

Nyomatott K. Papp Miklós örököseinél Kolozsvárt